VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 23 JANUARI 2024
Vergaderzaal 5

1. Inspreker niet geagendeerd onderwerp zorgonderwijs minderjarige vrijgestelde kinderen in relatie tot onderwijshuisvesting en gemeentelijk vastgoed

Voorzitter: De heer Safranti
Commissiegriffier: De heer Boogaard
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Gorter: (Op Ons Eiland)
De heer Hartmeijer (SP)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Mevr. Jager (Beter Voor Dordt)
Mevrouw Koene (Gewoon Dordt)
Dhr. Van Leeuwen (Fractie van Leeuwen)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Venderbos Lambinon (Partij voor de Dieren)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)

Insprekers:
Dhr. Weijs (ABA Huis)
Mevr. Ojevaar-Meeuw (ABA Huis)

Portefeuillehouder: wethouder P.J. Heijkoop

De voorzitter: Goedenavond, mijn naam is Safranti, de voorzitter voor vanavond. Wij zijn bij elkaar naar aanleiding van de vragen van de heer Weijs, die wil zo meteen inspreken. Ik kan natuurlijk een hele toelichting geven, maar het is misschien handig dat de heer Weijs zelf die toelichting ook zo meteen gaat geven. Mevrouw Ojevaar-Meeus; klopt wat ik zeg? U kan altijd ook de antwoorden beantwoorden als er straks ook ruimte is voor vragen vanuit de commissie, anders raadsleden. Voordat ik ga beginnen wil ik eerst even een voorstelrondje doen en dan zal ik even in dit geval bij u beginnen, mijnheer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Mijn naam is Arnold Weijs, ik ben facilitair medewerker bij ABA Huis, Op Weg Jeugdhulp.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: Ik ben An Ojevaar-Meeus, ik ben strategisch zorgmanager bij Op Weg Jeugdhulp.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks Dordrecht.

De heer Venderbos Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske van Vugt, CDA.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Van Leeuwen: Van Leeuwen, Fractie Van Leeuwen.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter Voor Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

De voorzitter: En nogmaals, mijn naam is Safranti, voorzitter van vanavond. Welkom allemaal, en het woord is aan de heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Geachte leden van de gemeenteraad Dordrecht. Graag vraag ik uw aandacht voor Op Weg Jeugdhulp. Mijn naam is Arnold Weijs, facilitair huisvestingsadviseur voor Op Weg Jeugdhulp. Op Weg Jeugdhulp is een zorgonderwijsinstelling, specifiek voor kinderen met een onderwijsvrijstelling. Onderwijsvrijstellingen worden afgegeven door de gemeente aan kwetsbare kinderen. In 2018 is Op Weg Jeugdhulp, eigenlijk hetzelfde als ABA Huis, dat is eigenlijk de handelsnaam, een zorgonderwijscontract aangegaan met de gemeente Dordrecht, met als doel, het leveren van zorgonderwijs voor circa zestig, zeventig kwetsbare kinderen uit de doelgroep. Doelstelling is om de kinderen uiteindelijk weer terug te brengen naar het reguliere basisonderwijs. Ook in 2018 heeft Op Weg Jeugdhulp een huurovereenkomst gesloten met de gemeente voor de locatie Mahonie 20 in Dordrecht. Op deze locatie wordt onder meer zorgonderwijs gegeven.

In 2020 heeft de gemeente Dordrecht besloten om de percelen, gelegen aan de Mahonie 8, 9, 10 en 20, aan de vastgoedmarkt aan te bieden, en aan de hoogstbiedende, onder gestanddoening van de bestaande huurovereenkomsten. Nadat de gemeente Dordrecht een koper had gevonden, is terstond in 2022 de huurovereenkomst eenzijdig opgezegd door de nieuwe koper. Het gaat hier om de huurovereenkomst die destijds door de gemeente is gesloten met Op Weg Jeugdhulp. In 2023 heeft de koper een nieuwe huurovereenkomst aan Op Weg Jeugdhulp aangeboden. Deze overeenkomst had maar één wijziging, en dat was de huurprijs. De overeengekomen huurprijs met de gemeente was in 2018, 43.000 euro per jaar. De nieuw voorgestelde huurovereenkomst zou 125.000 euro per jaar moeten gaan kosten, een verdriedubbeling van de prijs. Het behoeft geen toelichting dat dit niet betaalbaar is, en met uiteindelijk een negatieve exploitatie tot gevolg. Per datum 1 januari 2024 is er een tijdelijke huurovereenkomst gesloten voor de periode van maximaal één jaar, voor het bedrag van 75.000 euro. Het zorgonderwijscontract met de gemeente loopt gewoon door, echter, er is voor de lange termijn geen huisvesting. Op Weg Jeugdhulp doet een dringend beroep op u, gemeenteraad. Ten eerste, zorg alstublieft voor langdurige huurcontracten, zodat speculanten niet hun zakken vullen door huren op te zeggen voor zorgonderwijsinstellingen. Ten tweede, denkt u goed na over het verkopen van gemeenlijk vastgoed aan een partij die het gebruik continueert en niet om te speculeren of te ontwikkelen naar een andere bestemming. Ten derde, feitelijk benadeelt de gemeente zichzelf door té goedkoop te verkopen, en verdwijnt de meerwaarde bij een nieuw te sluiten huurcontract direct in de zakken van de speculant en niet in de gemeentelijke kas. Ten vierde, als laatste, het dringend verzoek voor nieuwe huisvesting vanuit de gemeente in gemeentelijk vastgoed, zodat Op Weg Jeugdhulp ook na 2024 nog zorgonderwijs kan leveren aan de kinderen die dat het hardste nodig hebben. Op Weg Jeugdhulp staat open voor ieder aanbod ter beoordeling van de gemeente. De urgentie is hoog. Dank voor uw aandacht.

De voorzitter: U ook dank voor de toelichting dan in dit geval. Zijn er vanuit de commissie ... Mijnheer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. En dank, de inspreker voor het verhaal. Ik heb een vraag natuurlijk. U komt hier inspreken, dat is uiteraard uw goed recht, dus mooi dat u daar gebruik van maakt. Heeft u hiervoor contact ondernomen met de gemeente om hierover te praten, om te kijken wat de mogelijkheden zijn? En zo ja, wat is daaruit uitgekomen?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Er is vooralsnog geen contact met de gemeente geweest, omdat het feitelijk een privaatrechtelijke kwestie is. Het is een kwestie tussen de verhuurder en de huurder op dit moment.

De voorzitter: Dank. De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dat begrijp ik. Uit uw verhaal begreep ik ook dat er afspraken waren gemaakt met de gemeente, als ik het goed begreep, over de voortzetting van het contract, dus dan zou je denken aan de gebruikelijke huurprijzen. Als die afspraken met de gemeente zijn gemaakt, dan zijn zij toch ook een partij?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Er zijn dus feitelijk twee dingen. Het zorgaanbod, het zorgonderwijsaanbod, daartussen is een contract tussen de gemeente en Op Weg Jeugdhulp, dat is het ene contract feitelijk. Dus we hebben een verplichting om uiteindelijk te leveren. En het andere contract is dus het privaatrechtelijke contract tussen huurder en de nieuwe verhuurder.

De voorzitter: De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor het verhaal. Er zaten een paar gaten bij mij, en ik probeerde snel mee te schrijven, maar het was een hoop informatie in korte tijd. Ik hoorde ook een nieuwe datum, wanneer dat dit contract afloopt, maar die miste ik even, wat precies de einddatum was. En ik hoorde een bedrag van 75.000 euro volgens mij voor een nieuwe periode. Kunt u die nog even toelichten?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Dat kan ik. De huur is opgezegd, de huur is vorig jaar opgezegd met als einddatum 31 december 2023. Toen was de gebruik..., dat is het enige moment dat de verhuurder ook kón opzeggen. In de tussentijd, en dan praat ik vanaf oktober tot en met december, is Op Weg Jeugdhulp in gesprek geweest met de verhuurder, om te kijken om tot een contract, een nieuw contract voor een lange periode te komen. Er zijn een aantal gesprekken geweest, en uiteindelijk heeft dat geresulteerd in een aanbieding vanuit de verhuurder. Voor 125.000 euro kon Op Weg Jeugdhulp opnieuw de ruimte huren van de nieuwe verhuurder. Nou, dat was voor ons niet haalbaar. We hebben in het verleden 43.000 euro per jaar betaald, feitelijk, dat hebben we ook aangegeven. En toen neigde het ernaar dat we geen overeenstemming met elkaar zouden bereiken, met als gevolg dat we dus per 1 januari '24 dakloos waren. Op dat moment heeft de verhuurder een compromis gesloten met ons, heeft aangegeven, voor 75.000 euro kan ik één jaar lang nog een dak boven het hoofd bieden. Dus uiteindelijk zitten we er nu tot 31 december 2024.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Kan zijn dat ik iets mis hoor, maar waarom bent u niet op het moment dat de huur is opgezegd een andere locatie gaan zoeken? Even een hele blonde vraag misschien, maar ...

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. De locaties zijn schaars, de locaties zijn buitengewoon schaars om zorgonderwijs te kunnen aanbieden. Dus het is niet dat er een groot aanbod is om uiteindelijk naar een ander ... Dat zou inderdaad heel erg voor de hand liggend zijn. Locaties zijn dusdanig schaars, dat is niet mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Nou ja, ik vraag me namelijk af, ik bedoel, als er een nieuwe eigenaar is, die heeft natuurlijk alle recht om de huurprijs te verhogen. Dus dat is wel niet leuk, maar zou dat, zou het volgens u dan logischer zijn dus dat ze die prijzen weer terugbrengen naar het oude niveau? Zou u dat logisch vinden? Of is het zo dat wellicht dan toch beter naar een nieuwe locatie kan worden gezocht, ondanks dat het moeilijk is?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Een nieuwe locatie ligt inderdaad voor de hand. Het is alleen niet een nieuwe locatie, maar het is ook de investering om uiteindelijk de nieuwe locatie te kunnen voldoen aan de minimale eisen, om uiteindelijk jeugdzorgonderwijs te kunnen faciliteren. Dat is een hele belangrijke. Dus dat is een aanzienlijke investering om dat mogelijk te maken. In het verleden is er ook geïnvesteerd. Op het moment dat Op Weg Jeugdhulp de relatie met de gemeente is aangegaan in de vorm van de huurovereenkomst, is er ook geïnvesteerd om het te brengen naar zorgonderwijs voor de kinderen, uiteindelijk. Het contract wat Op Weg Jeugdhulp heeft gesloten met de gemeente in 2018 had natuurlijk een relatie met uiteindelijk de huurprijs. Dus op het moment dat dan vervolgens de huurprijs verdrievoudigd wordt, en het klopt, het is inderdaad het goed recht van de verhuurder om dat te doen, ontstaat dus een negatieve exploitatie. En dat is het gevolg daarvan dus.

De voorzitter: Duidelijk. De heer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, het verschil tussen die 43 en die 125 is natuurlijk gigantisch groot. Ben ik even benieuwd, ik weet niet of u daar iets over kan zeggen, die 43, was dat nou een soort heel schappelijk tarief met de gemeente, zodat je daar voor een laag tarief kon zitten, wetende dat marktconform je eigenlijk meer zou moeten betalen? Of was dat ook een redelijke prijs in de markt in die tijd? In hoeverre heeft u dat mee kunnen nemen in de toekomst?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Ik ben niet bij de onderhandelingen betrokken geweest in 2018, maar ik ga er gemakshalve vanuit dat het op dat moment een marktconforme prijs was, specifiek voor maatschappelijke doeleinden. Want dat is een andere prijs dan een commerciële prijs.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me even af, u heeft natuurlijk ook een contract met de gemeente om bepaalde diensten te verlenen. Hoe tevreden is de gemeente over het werk wat u levert, om hoeveel jongeren hebben we het hier? En ook, is er met u tijdig gecommuniceerd dat de gemeente het pand ging verkopen? Daar ben ik eigenlijk ook wel benieuwd naar.

De voorzitter: Misschien dat mevrouw Ojevaar deze beantwoorden kan. Ja? Graag.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: De eerste vraag, hoe tevreden zijn ze? Tot nu toe zijn, volgens mij zijn ze heel tevreden. We hebben heel fijn contact met de contractmanager jeugdzorg, dat gaat allemaal goed. Aantal jeugdigen, dit gaat specifiek over de dagbestedingslocatie, dat gaat ongeveer over veertig jeugdigen die dus vijf dagen in de week bij ons komen, ook in de vakanties. En de laatste vraag?

De heer Weijs: (Buiten de microfoon) Die beantwoord ik.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Bent u tijdig geïnformeerd over de verkoop van het pand?

Mevrouw Ojevaar-Meeus: Die gaat mijn collega beantwoorden.

De heer Weijs: Wij zijn inderdaad op de hoogte gebracht dat het pand in de verkoop zou komen. Alleen het betrof niet alleen het pand waar Op Weg Jeugdhulp gebruik van zou maken, dat is nummer 20, maar ook de andere nummers, 8, 9, en 10, en daar zitten dus kinderdagverblijven in. En de omvang, de totale vraagprijs was te hoog om uiteindelijk die panden te kopen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dank u wel. Ik hoorde de vierde vraag van de vier punten die u noemde, dat was voor een nieuw te betrekken pand. Kunt u iets zeggen over wat daar de eisen voor zijn, wat u nodig heeft? En daaraan gekoppeld, ik zie dat de wethouder inmiddels ook aan tafel zit, is het college willens, maar ook kunnens van plan om hierin te faciliteren?

De voorzitter: Ja, nou ja, ik heb de wethouder gevraagd om gewoon aan tafel te zitten, om mee te luisteren, maar het was niet de bedoeling dat hij ... Kijk, misschien puur voor de verduidelijking, maar in principe is het puur de gelegenheid voor de heer Weijs dan in dit geval.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: Deze zal ik even beantwoorden. Wat er nodig is? Ik had het net over, het zijn tussen de dertig en veertig kinderen. We hebben eigenlijk zes grote lokalen nodig, waar we de kinderen hun dagopvang, hun dagbehandeling kunnen bieden. Met daarnaast dus nog ruimtes waar we individuele behandelingen kunnen geven, plus kantoorruimtes. Het kan ook twee verschillende locaties zijn, met drie groepen elk, het hoeft niet ...

Want ik besef mij prima dat het in één groot pand, dat dat echt heel moeilijk is. Maar we hebben dus wel ergens veertig kinderen te huisvesten, met behandelruimtes, en ook het liefst buitenspeelruimte, en zo verder.

De voorzitter: Dank u wel, duidelijk. De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. In hoeverre is het mogelijk om deze verhoogde huurkosten door te berekenen in het huidige contract met de gemeente? Dus met andere woorden, is het contract open te breken en deze verhoogde kosten mee te nemen? Heeft u, bent u daar al in gesprek geweest, of gaat u in gesprek met de gemeente?

De voorzitter: Mevrouw Ojevaar.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: We hebben een jeugdzorgcontract. Dus dat betekent dat wij voor bepaalde producten die wij aanbieden één vast tarief krijgen. We zijn er nog niet over in gesprek gegaan. Ikzelf schat in dat dat niet helemaal mogelijk is om dan deze huurkosten daarin mee te nemen, want dat is een contract Zuid-Holland Zuid, waar alle aanbieders op dezelfde manier dezelfde tarieven hebben, en dus dezelfde productcodes.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u, voorzitter. Is het een gunning geweest op basis van de laagste aanbieder, waardoor jullie het contract gekregen hebben?

De voorzitter: Mevrouw Ojevaar.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: Wat ik heb begrepen, er is een aanbesteding geweest en daar hebben wij inderdaad aan meegedaan, ja.

De voorzitter: Verder nog vragen vanuit de commissieleden? Mevrouw Van Vugt nog.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel. Is er vanuit de gemeente ook al proactief meegedacht in het zoeken van andere locaties? Of is het gewoon aan u om dat maar uit te zoeken? Of is dat al gezegd? In het begin even? Dat heb ik dan even gemist.

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Ik moet u zeggen, dit speelt natuurlijk allemaal, het is allemaal eigenlijk heel prematuur, het is natuurlijk net januari. We zijn eind december pas tot de conclusie gekomen dat we er met elkaar niet uit zouden gaan komen. En als noodgreep hebben wij een nieuw contract voor een jaar gekregen met de verhuurder. Dus ja, in dat opzicht, er zijn nog geen activiteiten ondernomen om proactief naar andere locaties te kijken. Wat we nog niet gemeld hebben en wat ook een mogelijkheid eventueel zou kunnen zijn is, dat we onderdeel uitmaken van een reguliere basisschool.

Omdat we feitelijk natuurlijk heel specifiek onderwijs aanbieden, met als primaire hoofddoelstelling dat de kinderen die nu een vrijstelling hebben, weer terugstromen in het normale onderwijs. Dus het is ook niet zo dat wij echt een eigen locatie nodig hebben daarvoor.

De voorzitter: De heer Gorter, en daarna de heer Den Hartog nog even.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Hoelang houdt u dat vol, als u zo'n gat in die begroting slaat? Kan het dan resulteren dat het eind van het jaar wij veertig jeugdigen, dat u die niet meer kan helpen?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. Ik kan nu niet ontkennen dat het een negatieve exploitatie is, dat had ik ook in mijn betoog aangegeven. Op Weg Jeugdhulp heeft op dit moment elf locaties, dus dat betekent dat de ene locatie de ander uiteindelijk opvangt. En ja, er is ons alles aan gelegen om in ieder geval te zorgen dat we de kinderen kunnen blijven faciliteren. Maar we gaan wel met uw gemeente graag in gesprek om uiteindelijk de oplossing te vinden voor ná 1 januari 2025.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Den Hartog nog even.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Mijn vraag ligt in het verlengde daarvan, want ik vroeg me af, als onverhoopt het zo zou zijn dat het contract uiteindelijk beëindigd wordt, wat zijn dan de perspectieven voor deze leerlingen? Zijn er andere plekken voorradig, moeten ze noodgedwongen naar het reguliere onderwijs, komen ze thuis te zitten? Kunt u daar iets van zeggen?

De voorzitter: De heer Weijs.

De heer Weijs: Dank u wel. We hebben wachtlijsten, maar kinderen worden ook verspreid. Dus dat betekent dat er een extra inspanning zou moeten plaatsvinden vanuit ouders of verzorgers, om kinderen op een andere locatie te krijgen. We hebben ook locaties in Rotterdam, onder andere; we zijn bezig met een locatie in Zwijndrecht. Dus dat is dan uiteindelijk het gevolg daarvan.

De voorzitter: Nog een vervolgvraag?

De heer Den Hartog: Ja. Dank u, dat is duidelijk. Kunt u, valt er een inschatting te geven of dat betekent dat ze direct daar geplaatst kunnen worden? Of, als dat niet zo is, hoelang ze zouden moeten wachten.

De voorzitter: Mevrouw Ojevaar.

Mevrouw Ojevaar-Meeus: Nee, dat is niet mogelijk een inschatting te geven. Alle locaties bij het ABA Huis, of bij Op Weg Jeugdhulp, hebben wachtlijsten, we zijn daar wel mee bezig. Maar er zullen ook echt wel kinderen thuis komen te zitten, die niet naar het regulier onderwijs kunnen, of die nog extra behoefte hebben om ze uiteindelijk richting onderwijs te krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. Als ik zo om me heen kijk dan denk ik dat er weinig tot geen vragen zijn. Ik wil u, mijnheer Weijs, maar ook mevrouw Ojevaar, bedanken voor uw betoog in dit geval, uw verhaal. In principe kunnen wij vanuit de commissie verder geen vervolg hierin geven. Wat wél kan, dat geef ik dan even aan, aan de partijen die dus toch wel denken, nou ja, we willen toch wel een vraag stellen, dat ze dan een artikel 40 vraag kunnen stellen richting het college. En ja, misschien is het niet aan mij, maar ik zou ook u willen aanraden om toch een gesprek aan te gaan met de gemeente, om te kijken of u misschien een andere oplossing kan vinden. Nogmaals dank voor uw komst en een fijn avond. Bedankt allemaal.

2. Geen wensen en bedenkingen bij Uitvoerings-en financieringsstructuur Ruimte voor banen

Voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose
Commissiegriffier: De heer Boogaard
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Ayverdi (DENK)
Dhr. Van Ballegooijen (VVD)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Venderbos Lambinon (Partij voor de Dieren)

Insprekers:
Dhr. Arikoc (ondernemer op Dordtse Kil II)
Dhr. De Wit (ambtelijke ondersteuning)
Mevr. Soeteman (ambtelijke ondersteuning)

Portefeuillehouder: wethouder C.C. van Benschop

De voorzitter: Goedenavond allemaal. We zullen deze commissievergadering beginnen. Het gaat over het raadsvoorstel Geen wensen en bedenkingen bij Uitvoerings- en financieringsstructuur Ruimte voor banen. En dat is het programma waarbij we beogen dat de sociaaleconomische positie van Dordrecht wordt versterkt. Zeg ik goed, denk ik.

Ik wil iedereen welkom heten, alle raads- en commissieleden, ook de inspreker, de heer Arikoc, die zit daar, en de ambtelijke ondersteuning. Ik denk dat het goed is voor het verslag dat iedereen zich kort even voorstelt. Zal ik hier links beginnen?

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

De heer Arikoc: Ik ben Omer Arikoc, en woon ik al 24 jaar in Nederland, heb ik ...

De heer Boogaard: Je kan je verhaal straks doen. Doen we eerst een rondje met de aanwezigen.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter Voor Dordt.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Stolk: VSP, Leo Stolk.

De heer Venderbos Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

De heer Van Ballegooijen: Luca van Ballegooijen, Dordtse VVD.

Mevrouw Soeteman: Madelon Soeteman, ambtelijke ondersteuning.

De heer De Wit: Niek de Wit, ook ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop, wethouder.

De voorzitter: Franciske van Vugt, vanavond uw voorzitter. Dan nog een korte toelichting voor de reden van deze vergadering. Het college heeft de raad een voorstel toegestuurd over de financieringsstructuur voor de uitvoering van het programma Ruimte voor banen. En dat was al met al nogal complex, en daarom heeft de agendacommissie besloten tot het houden van een technische briefing. Dus vandaag kunnen we al onze technische vragen kwijt, waarbij er ook een ambtelijke toelichting wordt gegeven. Daar kunnen natuurlijk ook vragen over gesteld worden. Voordat we naar dat onderdeel toegaan, gaan we eerst het woord geven aan de heer Arikoc, die over dit onderwerp vijf minuten mag inspreken, en waarover we dan kort nog enkele vragen kunnen stellen. Ik moet daarbij wel even aangeven dat ik begrepen heb dat u ook een juridische procedure heeft lopen, en dat we het daar absoluut niet over hebben. Dus ook daarover geen vragen.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, even een puntje van orde. Op het schema staat dat we tot half tien hebben, en daarna hebben we eigenlijk een half uur niks. Het is best wel een taai, complex onderwerp, zouden we wat schappelijker kunnen in de tijd, dat we iets langer eventueel nog door kunnen gaan?

De voorzitter: Ik heb dat zojuist ook begrepen, en dat is dus mogelijk, tenzij er nu al mensen zijn die zeggen, ik moet écht over een uur m'n hielen lichten. Nee? Ja, of toch wel. De heer De Heer.

De heer De Heer: Nee, niet per se. Maar ik denk dat het goed is om inderdaad, als je nu al zegt, we gaan voor tien uur, dan wordt het tien uur. Dus laten we zeggen, we gaan voor half tien, moet het later worden, dan wordt het later.

De voorzitter: Die insteek wil ik ook nemen. Dus we proberen het gewoon binnen het uur te halen, maar zijn er echt nog net wat dringende zaken, dan nemen we daar de tijd voor. Dan nu het woord aan de heer Arikoc.

De heer Arikoc: Goedenavond. Ik wil wat ik heb zelf geschreven, zeg maar, over hebben. En beste mensen, mijn naam is Omer en ik ben ondernemer in Dordtse Kil II. Bedankt voor deze gelegenheid. Ik heb begrijpen dat jullie vanavond gaat over de financiering van de bedrijven die Dordtse Kil I en Dordtse Kil II, gaat over herontwikkelen. Hierbij mijn belangrijkste voorstel is, dat is, dat tijdens het uitbesteden van de werk, expliciet wordt genoemd dat ze met de bestaande ondernemers en bestaande banen rekening mee houden. Hoeft niet per se een nieuwe bedrijvigheid te zijn ten koste van de huidige bedrijven, ondernemers en hun personeel. Want ik heb zoiets meegemaakt, wat mijn leven heeft verkloot. Ik moest de advocaat inschakelen, omdat gemeente niet samen wilde werken. Maar daarvoor ben ik hier niet. Ik wil voorkomen dat ik in de toekomst de planning, nieuwe ontwikkelingen, zoiets voorkomt, ik wil andere ondernemers hierop bewaken. Bedankt voor uw aandacht.

De voorzitter: Ik wil u bedanken voor uw pleidooi om andere ondernemers te beschermen, om ook in die situatie terecht te komen. Wie heeft er vragen aan de heer Arikoc? De heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Corrigeer me als ik het verkeerd heb. Maar heb ik goed begrepen, u bent één van die ondernemers die onderneemt op erfpacht?

De heer Arikoc: Ja.

De heer Gorter: En geconfronteerd bent met de gemeente, dat ze u de erfpacht opgezegd hebben. En eigenlijk tegen u gezegd hebben, kijk maar wat u doet. Toch?

De heer Arikoc: Ja.

De heer Gorter: En wat u eigenlijk wil, als ik uw betoog wil. Buiten het feit dat u voor de toekomst waakt, is dat u eigenlijk vindt dat het de taak van de gemeente is om u te helpen om een passende ruimte te vinden om weer verder te kunnen ondernemen. Heb ik het goed begrepen?

De heer Arikoc: Precies, is goed.

De heer Gorter: Is dat eigenlijk uw betoog?

De heer Arikoc: Ja. En ik wil ook kort iets ... Oké. En ik heb jaren 2011 inkoop gedaan, die bedrijfspand, huidige schadebedrijf. En ik heb wel natuurlijk schriftelijk aan de gemeente gevraagd om te, ik ga, weet je, het is erfpacht, dus twaalf jaar is kort, hebben jullie iets bestemming, planning? Hun mij brief gestuurd, zeg, 2019, 1 april volgens mij, of 2 april. Wij gaan schriftelijke brief sturen of we gaan verlengen of we gaan verkopen. En ik heb er wel heel veel keer geprobeerd om de grond te kopen, omdat ik heb flinke investering gedaan, nieuwbouw naast verbouwing gedaan, en heb ik vergunning gevraagd. En natuurlijk, gemeente kan zeggen, luister, je gaat verbouwing doet, zoveel investering doet, stop maar, wij gaan slopen, of we gaan iets andere bestemming planning ingepland.

De voorzitter: Ik breek even in, omdat het nu natuurlijk wel heel erg over uw eigen casus gaat.

De heer Arikoc: Sorry.

De voorzitter: Dan is het natuurlijk wel even de vraag, denk ik, of iedereen de gelegenheid heeft gehad om daarop te anticiperen. Dat is dan eigenlijk de vervolgvraag, denk ik. Maar u mag zelf de vervolgvragen stellen.

De heer Gorter: Ik moet even denken. Weet u hoeveel ondernemers hetzelfde lot hebben wat er, wat nu bij u ook aan de orde is? Over hoeveel ondernemers gaat het?

De heer Arikoc: En heel veel ondernemers nu tegenwoordig zenuwachtig door deze. Wij zijn totaal negen.

De heer Gorter: Negen ondernemers.

De heer Arikoc: Negen ondernemers. Daltonstraat, Stephensonstraat en de Kamerlingh Onnesweg. Twee straat, drie straten, zeg maar.

De heer Gorter: Oké.

De voorzitter: Zijn er nog vragen aan de heer Arikoc, die ook te maken hebben met het voorstel? Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Excuus dat ik wat later kwam, ik zat even bij een andere commissie en ben nu weer ...

De voorzitter: U bent toch welkom.

Mevrouw Kruger: Aangesloten. Ik hoorde u net zeggen, mijnheer, u zegt dat er niet of slecht is samengewerkt met de gemeente. Waaruit kan ik dat herleiden? Is er helemaal niet samengewerkt met de gemeente?

De heer Arikoc: Gemeente, zeg maar, zonder ik te weten, eerst mij krant gezet, DordtCentraal. En dan, DordtCentraal had gezien, Rabobank gelijk mij brief gestuurd, zegt, moet hele financiering terug te betalen. En ik ben hele half jaar bezig om de financiering terug te betalen. En echt waar, Garage Ilgin, Fatih Ilgin, ook hij is door de stress, hebben z'n darmkanker gekregen, hij is nu, ligt in de ziekenhuis. Kijk, wij kan niet meer slapen. En hele nacht hij bel mij, ik bel hem, zeg, kom goed, kom goed.

De voorzitter: Mevrouw Kruger, zullen we de ...

De heer Arikoc: Sorry, maar ...

De voorzitter: De vragen die echt ingaan op de casus, en misschien nog een casu, dat kan ook buiten de vergadering misschien?

Mevrouw Kruger: Zeker, nee hoor. Ik wil alleen even zeggen dat ik het heel erg vind dat, wat u dan dus die stress, dat is afschuwelijk. Maar wat ik, als ik u goed begrijp zegt u, ik heb het eerst uit de krant moeten vernemen en toen hebben wij het pas gehoord.

De heer Arikoc: Ja. En ik heb pas in de krant gezien.

Mevrouw Kruger: Oké, dat is mij duidelijk, dat was mijn vraag ook.

De heer Arikoc: Sorry.

Mevrouw Kruger: Nee, geeft niet, geeft niet. Nogmaals, vreselijk wat u heeft ...

De heer Arikoc: En hebben enige mij in de krant gezet, en de Rabobank eerste keer gelijk reageert, zegt, je moet gewoon financieren, alles terugbetalen. En weet je wat, is gewoon lopend bedrijf en ik ben niet zo verwacht, het gaat zo gebeuren. Maar ja, is gebeurd.

De voorzitter: De heer Stolk heeft nog een aanvullende vraag.

De heer Stolk: U had het over zeven bedrijven. Maar dat terrein dat ken ik zo'n beetje, maar er zitten meerdere. Hebben die daar geen last, of hebben diegenen, hoe heet dat, andere soorten ...

De voorzitter: Erfpacht.

De heer Stolk: Belasting, koop ...

De heer Gorter: Erfpacht.

De heer Stolk: Erfpacht, ja, ik was het even kwijt.

De heer Arikoc: Er zijn heel veel bedrijven, hoor ik te krijgen, zeg maar, heel veel erfpacht, zeg maar. Het is gewoon ...

De heer Stolk: Maar je kan niet zeggen dat het, het hele gebied is bij de Daltonstraat en die andere?

De heer Arikoc: Kijk, Daltonstraat, zeg maar, twee bedrijven naast elkaar. En naast nog een bedrijf.

De voorzitter: Ik grijp toch in. Er ligt te veel relatie met de rechtszaak nu. Ja, nee, er loopt een juridische procedure en daar mag deze vergadering niet over gaan. En dat moeten we gewoon rustig afwachten hoe dat z'n beloop krijgt. Dus ik moet ingrijpen dat dit soort vragen gewoon niet kunnen. Dus wel in z'n algemeenheid. Nee, de vraag is soms wel goed, maar er valt niet aan te ontkomen dat de heer Arikoc daar vanuit zijn eigen situatie op gaat reageren. En daarom gaat het mis.

De heer Arikoc: Mevrouw, sorry hoor.

De heer Stolk: Voorzitter?

De heer Arikoc: Maar ik reageer niet alleen maar mijn eigen situatie.

De voorzitter: Dan moet u proberen het heel algemeen te houden.

De heer Arikoc: Ik praat over negen bedrijven en nog meer.

De heer Stolk: Oké, dat is duidelijk.

De heer Arikoc: En heel veel bedrijven zijn, komen naar ons. Zeg ja, jullie, wij hebben ook brief gekregen, en iedereen zenuwachtig.

De voorzitter: Misschien is het dan goed dat er ook ingezonden brieven naar de gemeente worden gestuurd, daar kunnen we ook echt iets mee. De heer Gorter heeft nog een vraag.

De heer Gorter: Als ik het goed begrijp is het probleem van negen ondernemers dat zij forse investeringen gedaan hebben op erfpacht. De gemeente zegt erfpacht op, dus u zit met een, de bedrijven zitten met een enorm financieel debacle, want het wordt niet verkocht. En de bank hangt in de nek van deze negen ondernemers. Concludeer ik het goed?

De heer Arikoc: Ja, precies.

De heer Gorter: Dank u wel.

De voorzitter: Dan kan ik, zoals ik het nu zie, dit gedeelte afsluiten. En we begrijpen dat u echt in de problemen zit en daar wensen we u heel veel sterkte mee. Dan stappen we over ...

De heer Arikoc: Sorry, echt waar mevrouw, ik heb tijd gehad, ik ben in de auto gaan slapen om die pand te kopen. En ik heb nog heel veel hard gewerkt. En iedereen kent mij in Dordrecht. Ik ben echt serieus gewerkt en ik ben niet zo verwacht, ik ben dát niet verdiend. Dat wil ik gewoon zeggen.

De voorzitter: We hebben u nu ...

De heer Arikoc: Ik ben hard gewerkt, dus ...

De voorzitter: Het is altijd ... Daarin wil ik mijn medeleven tonen, een hard gelag is het soms. We zijn wel blij u gehoord te hebben en ik denk dat er misschien ook nog wel mensen zijn die daar contact over ...

De heer Arikoc: Dat hoor ik te krijgen, nooit geslapen, ik kan niet goed slapen. Geloof mij gewoon. En ik weet niet, wat moet ik doen? Dus oké, ik ben naar de rechtszaak, maar niemand reageert of ik, moet ik zo doen, zo doen? Moet ik advocaat inschakelen? Wat dat gedaan eindelijk. Met die mevrouw ook een paar keer gesprek gegaan, dus mevrouw ook wil niet meewerken. En niet zeggen, ja, moeten jullie zo doen, zo doen.

De voorzitter: Ik breek het toch even af, want het niet willen meewerken, of soms ook niet kúnnen meewerken, dat zijn nog twee verschillende dingen. Daarin proberen wij ook eerlijk te kijken. Ja?

De heer Arikoc: Ja, is goed.

De voorzitter: Misschien is het een idee dat u met meerdere mensen nog een keer contact zoekt, dat kan ook met de fracties.

De heer Arikoc: Graag.

De voorzitter: U staat daarvoor open, en u heeft het allemaal gehoord. We gaan door naar het volgende onderdeel, dat we een toelichting krijgen vanuit de ambtelijke organisatie, ondersteuning. Aan wie van u twee mag ik het woord geven?

De heer De Wit: Dat zal aan mij zijn, voorzitter.

De voorzitter: De heer De Wit, oké.

De heer De Wit: Ik denk dat het goed is om even bij voorbaat ook te verontschuldigen. Het is een vrij technisch voorstel wat we hier hebben weggelegd, daar hadden we het ook net al even over. Ik kan het me goed voorstellen om dat, het is ook lastig om dat door te akkeren.

Dan begrijp je ook, in zo'n ambtelijke voorbereiding, daar wordt door juristen en fiscalisten op meegekeken of dit de goede structuur is. Ik hoop dat deze presentatie in ieder geval iets meer verduidelijking kan geven. Mocht het nou nog niet het geval is, we hadden het er net eigenlijk al een beetje over, nou, dan kunnen we eventueel nog weleens een keer een wat makkelijkere samenvatting geven. Maar even in z'n algemeenheid is het idee om een entiteit te vormen. En ik zal dadelijk nog wel even wat meer beeld daarbij geven.

De voorzitter: Mijnheer De Wit, mag ik nog een vraag tussendoor? Wilt u tussendoor vragen, of pas aan het eind van uw verhaal?

De heer De Wit: Ik denk het beste aan het eind.

De voorzitter: Aan het eind, oké, prima.

De heer De Wit: Eerst het verhaal afmaken en ondertussen ...

De voorzitter: Dus even vragen noteren en opsparen.

De heer De Wit: Samen met de collega aan het eind. Nee, dus dat is inderdaad het beste. En om een entiteit te vormen, daar we hebben overigens al wat langer ervaring mee. Want we hebben een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden. Die is niet alleen van Dordrecht, maar ook van de andere Drechtsteden gemeenten, met uitzondering overigens van Hardinxveld, en van onder meer ook de provincie. Een entiteit die overigens al heel lang bestaat, volgens mij inmiddels al 25 jaar, en waarvan we de afgelopen jaren ook echt zien in de complexe gebiedsopgaven op onze bedrijventerreinen ...

Mevrouw Van Benschop: U wordt niet goed gehoord.

De heer De Wit: Dat zo'n entiteit, met eigen kapitaal en gebieden die niet automatisch door de markt worden opgepakt, zeg maar, een soort publiek ontwikkelaar, dat dat echt wel z'n effect, z'n resultaat oplevert. Nou, ik wil het niet elke keer op hetzelfde voorbeeld gooien, maar Dolderman in de Binnen Kalkhaven was natuurlijk ook zo'n voorbeeld, waarbij we erin geslaagd zijn, met hulp van de ROM-D, om uiteindelijk het bedrijf weer een goede plek te geven, waar ze ook ruimte heeft om te ondernemen. Een bedrijf wat ook echt wel passend is in onze economische structuur. Even kort een terugblik. November '22 was even voor ons het startpunt met Ruimte voor banen. Daarin werd een programma weggelegd, wat zich uitkristalliseert eigenlijk naar drie gebiedsopgaven, Dordtse KIL I en II, Amstelwijck-West. Ook al een wat ouder bedrijventerrein, met ook wel rotte plekken, incourante kavels, waarbij we negatieve ontwikkelingen zien. De Merwedehavens, dus specifiek de Tweede en Derde Merwedehaven, een terrein waar best wel wat bedrijven zitten die geen gebruik maken van het water. Nou, Peute was bijvoorbeeld een bedrijf, maakte geen gebruik van het water, had natuurlijk een behoorlijke aanzuigende werking op vrachtverkeer, tweehonderd vrachtbewegingen per dag zelfs. Ook de bewoners van de Staart, het kwam niet ten goede van de leefbaarheid.

En het bedrijf, met inzet ook weer van een externe entiteit, dus de ROM-D zijnde, vanuit de Regionale Projecten CV, zijn we erin geslaagd om dat bedrijf een passende plek te geven op het Nedstaal-terrein. En de laatste gebiedsopgave, dat is eigenlijk de binnenstad of het centrumgebied in ruime zin. De economische opgave zit natuurlijk niet alleen op de klassieke bedrijventerreinen, maar vertolkt zich ook steeds meer in toenemende mate ook in het centrumgebied. En daar waar we juist in de afgelopen jaren een tegengestelde ontwikkeling hebben gezien, dus daar waar het beleggersverhaal vanuit rendement dook op de woningbouwprogrammering, proberen wij toch wel vanuit deze aanpak op een aantal strategische plekken in ieder geval weer te zorgen voor economische kwaliteit. Nou, dat vraagt om actief ontwikkel- en grond- en vastgoedbeleid. En dat proberen we hier eigenlijk mee te organiseren. Voor Dordtse Kil I en II heeft u ook specifiek een plan van aanpak vastgesteld, inclusief daaraan gekoppelde KPI's. Dus even uit mijn hoofd, maar mijn collega weet daar meer van, hebben we ook afgesproken om 20 hectare echt te gaan revitaliseren, hebben we daar ook een banenperspectief tegenaan geplaatst en hebben we daar ook profielen aan gekoppeld. En mede op basis daarvan heeft u ook destijds een handelingsmandaat gegeven om tot een bedrag van 4 miljoen aan het college, in te zetten voor onrendabele top bijdragen die daarmee gemoeid zijn, en daar dan vervolgens wel op te rapporteren. April '23, nou, eerst is een RIB toegestuurd omtrent de aanpak van eindig de erfpacht percelen. En we hebben in oktober als onderdeel van de Agenda Stad uiteraard ook gerapporteerd over waar we staan met het programma Ruimte voor banen. En het meest recente is dat er nog een aanvullende RIB in december is toegestuurd over de aanpassingen van het gemeenlijk beleid. Dan zijn dit vooral altijd even de kaders die we dan hebben gehad, en de rapportages. En tegelijkertijd zeg ik dan, dan moet ook nog echt het échte werk gebeuren. Zoals gezegd, we hebben op Dordtse Kil I en II, en daar hebben we snel gehandeld in de markt, want het is een markt waar ook andere partijen dicht op zitten, dus waar je snelheid moet zien te betrachten, daarom ook deze structuur die we hier voorstellen, hebben we in ieder geval vier adressen, vastgoedobjecten, aangekocht, met de oppervlakte van ongeveer 2 hectare, waar nu na wordt gedacht over de herontwikkelingsplannen. Wij hebben dus een aanpak op de herontwikkeling van de erfpachtlocaties. En we hebben uitgifteprofielen ook opgesteld voor Dordtse Kil I en II. En daarnaast ook een ambtelijke projectorganisatie ingericht, waarbij we dus niet alleen kijken naar de economische doelen, maar ook naar de arbeidsmarktperspectieven, naar de maatregelen klimaatneutraal. Het is niet meer een economische opgave alleen, die bedrijventerreinen, het is een veelzijdige opgave. Dus daar hebben we onze ambtelijke organisatie ook op ingericht. En er is al gestart met de eerste herontwikkelingslocaties. Op de Merwedehavens zijn we gaan inzoomen op de achterblijvende locatie van Peute, dus een 5 hectare aan in potentie maritiem terrein, watergebonden terrein. Dus nu met die verplaatsing van Peute, en u ziet het plaatje hier van de nieuwe plant in Alblasserdam, ontstaat er dus ook weer 5 hectare aan gewilde herontwikkellocatie voor watergebonden maakindustrie. We zijn op dit moment nog volop in onderhandeling met de eigenaar. Een deel overigens van het terrein is in erfpacht, dus daar hebben we op dit moment al sturing op, maar het aanpalende deel hebben we nog niet. Maar we zijn redelijk vergevorderd in die onderhandeling en we verwachten op korte termijn het totale perceel van 5 hectare in eigendom te hebben. Tegelijkertijd zijn we de profielen op dit moment aan het bepalen.

Daarnaast, de Derde Merwedehaven, een terrein natuurlijk redelijk ver weggestopt en ooit dienstdoende voor de afvalberg van Proav, Provinciaal Afvalverwerkingsbedrijf. Op dit moment lopen ook de laatste onderhandelingspunten met de provincie over de aankoop van ook dit terrein, met ook weer in potentie kades die overigens weer flink hersteld moeten gaan worden. En het derde is in de binnenstad, dus ook weer oplopend met het Programma Levendige Binnenstad, waar we een paar shading profielen aan het maken zijn, zijn we ook op dit moment in onderhandeling over een aantal strategische locaties om die aan te kopen. Ook daar zitten we in de finale van de gesprekken, en dan hopen we op korte termijn de businesscases aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen. Dus dit zijn een beetje de activiteiten die we achter de schermen in '23 verricht hebben. Als we dan kijken, we hebben de inhoud en de programmatische doelen per gebied hebben we scherp staan. En tegelijkertijd is het dan ook wel weer zoeken naar een soort eenduidige uitvoeringsformule, zoals ik dat maar noem. Je wil met elkaar ingeslepen patronen, je wil deskundigheid aan tafel, wil scherp in de markt kunnen handelen. En we hebben Deloitte al een tijdje geleden ook de vraag gesteld, hoe zou je dat nou het beste kunnen inrichten? Waarbij er grofweg drie varianten zijn beoordeeld. Of de gemeente doet het zelf, dus met actief vastgoed en grondaankopen, zonder externe entiteit, ook niet gebruikmakend van de ROM-D structuur die we hebben staan. De gemeente maakt gebruik bijvoorbeeld van de ROM-D, dat is dan variant twee, waarbij de ROM-D op inhuurbasis, of op vier basis de activiteiten verricht, maar de risico's altijd nog steeds bij de gemeente blijven liggen. Of je zegt, eigenlijk zoals die Regionale Projecten CV op dit moment al functioneert, maar dan in opdracht van alle gemeenten als aandeelhouder in de Drechtsteden en de provincie, en dat is dat je eigenlijk een externe entiteit opricht die volledig risicodragend percelen aankoopt, herontwikkelt en opnieuw op de markt brengt. Maar dan echt lokale locaties, dus een lokale entiteit, met de gemeente alleen als aandeelhouder. De voorkeursvariant, ook op basis van interviews, ervaringen die we tot nu toe hebben, is dat we eigenlijk gaan voor die laatste variant, dus een externe entiteit die vooral ook een zelfstandig risicodragend, met eigen kapitaal, ingebracht weliswaar vanuit de gemeente, herontwikkeling ter hand neemt van dit soort complexe locaties, op basis van onze agenda en onze programmadoelstellingen, en ook op basis van onze opdracht. Onze argumenten daarom hebben wij daar nog eronder gezet. Het gaat om snelheid in aankopen, ik gaf het al even aan. Als wij praten met marktpartijen, is de eerste reactie, met de gemeente doen we geen zaken, want dat duurt erg lang. Vaak hebben bedrijven ook weleens wat issues met de gemeente, vanuit onze eigenlijke, wettelijke rol, dan gaat het over milieucontouren en dergelijke. Ja, met de gemeente willen we niet praten. Zo was het overigens ook aanvankelijk met Dolderman. Je zit soms even net in een andere rol, waardoor het makkelijker is om een externe partij, met ook letterlijk en figuurlijk een ander visitekaartje, naar voren te schuiven, die in principe weer onderhandelingsruimte creëert, maar eigenlijk op de achterbank de gemeente Dordrecht wel meeneemt. Daarnaast zie je ook in de praktijk dat er veel meer scherpte komt tussen enerzijds de commerciële businesscase, die door de ROM-D wordt opgezet, en eigenlijk de maatschappelijke businesscase, die wij als gemeente hebben. En die twee, die moeten als het ware ook met elkaar in balans worden gehouden.

Tegelijkertijd, soms kan het aankopen via een externe entiteit of via een BV- of CV-structuur, ook wel z'n fiscale nadelen opleveren, dat een businesscase onevenredig wordt belast, omdat er bijvoorbeeld geleverd moet gaan worden in de sfeer van de OVB, onroerend ...

Mevrouw Van Benschop: Overdrachtsbelasting.

De heer De Wit: Overdrachtsbelasting, in plaats van dat er vooraftrek op de btw kan plaatsvinden, zoals bij een gemeente. Dus op het moment dat een fiscaal nadeel zich voordoet bij een externe entiteiten aankoop, zullen wij alsnog altijd dan de terugvaloptie hebben om alsnog via de gemeente aankopen, en dat de gemeente het bijvoorbeeld fiscaal bouwrijp maakt en het vervolgens weer overdraagt. Dus die ruimte verschaffen we ons ook altijd. Laatste opmerking, een externe entiteit verplicht ons nog steeds om ook naar de publieke verantwoordelijkheden te handelen. Dus ook een Didam-arrest, wat u vast en zeker ook wel kent inmiddels, wat het niet mogelijk maakt om één op één te gunnen, waarbij ook andere gegadigden op basis van objectieve- en redelijke criteria kunnen meedingen. Ook daaraan zal altijd een externe entiteit gebonden zijn. Dus ook, een perceel zal altijd op basis van een heel scherp profiel in de markt moeten worden gezet, en iedereen moet kunnen meedingen. Dus het is niet zo een middel om daarmee één op één te kunnen gaan met een specifieke partij. Dan gaat het natuurlijk ook, hoe zorgen we er nou voor in dit construct, dat die publieke waarden die wij hebben met businesscase, dus als het gaat om innovatie, banen die we willen terugkomen, dat die ook goed geborgd worden? Nou, er worden in dit voorstel twee aparte BV's opgericht, twee Capital BV's. Een Capital BV voor Dordtse Kil I en II, Amstelwijck-West, en anderzijds eentje voor de binnenstad en omgeving. Wij zijn aandeelhouder, de gemeente is de enige aandeelhouder in deze structuren, want wij hebben als Dordrecht ook als enige ook profijt van deze structuren. Dus anders dan de projecten CV, waar we de Merwedehavens mee doen, dat is echt onderdeel van de maritieme agenda. En daarom betalen in werkkapitaal ook de andere aandeelhouders daarin mee. De fondsen zijn altijd gericht op economische ontwikkeling, dat moet bovenop blijven staan. Dat is ook, statutair zal dat ook zo worden vastgelegd, en ook in de opdrachten. Het moet geen vehicle worden, of entiteit worden, om ook woningbouwambities te realiseren. Dus ook hier al geldt altijd gewoon, schoenmaker, hou je bij je leest en waar je goed in bent, en daar rekenen we je op af. De doelstellingen die zullen ook altijd in KPI's en in opdrachten naar de BV's gegeven worden. En er vindt altijd een aandeelhoudersoverleg plaats. En daarnaast vindt er natuurlijk ook intern altijd toetsing plaats via een ambtelijk adviesteam. Ik kom dadelijk nog wel even op de procesgang, hoe dat dan ook gaat van initieel idee, tot uiteindelijk ook besluitvorming. Risicomanagement en beheersing vanuit de entiteit is natuurlijk ook belangrijk. Er vindt altijd toetsing plaats op de businesscase door een Investment Committee, die bestaat al. Dat zijn extern financieel deskundigen die, zoals hier ook staat, eigenlijk op de financiële parameters en de marktcondities kijken. Dus, zijn de uitgiftecondities, de prijzen die worden genoemd, de inkoopprijzen, maar ook de verwachte prijzen waarvoor we het weer op de markt denken te brengen, zoals die in de businesscase zitten, of die kloppen.

Alleen op het moment dat er een positief advies ligt van deze Investment Committee zal er uiteindelijk ook een voorstel de ambtelijke routing ingaan en ook richting college, dan wel in een aantal gevallen ook naar de raad gaan. Dus op het moment dat er een negatief advies ligt, eindigt in principe ook de route op dat moment, en zal er terug naar de teken- en rekentafel gegaan moeten worden. Het risico van de gemeente als aandeelhouder beperkt zich natuurlijk ook alleen maar tot het werkkapitaal wat wordt ingebracht. Dus ook dat is denk ik goed om gezegd te hebben. En projecten mogen maximaal een horizon hebben van vijf jaar. Dus dat betekent ook, als je daaroverheen zou gaan, nou, in ieder geval, binnen vijf jaar kan je redelijk goed de marktomstandigheden inschatten, en kan je risico van veranderde marktomstandigheden, een wegvallende vraag, zoveel mogelijk ook mitigeren. Dus die scoop, het zijn geen ... Dolderman hebben we bijvoorbeeld van aankoop tot uitgifte, dus aankoop van het toekomstige terrein tot uitgifte, maximaal vijf jaar over gedaan. Hetzelfde gold ook voor de uitplaatsing Peute. Dat is ongeveer de termijn waar wij in werken, niet langer dan dat. Dus dat beperkt ook je risico's. En helderheid zal er altijd aan de voorkant moeten zijn over dus echt het markperspectief, de afname van doelpartijen; er moet veel vraag zijn naar de grond. En er moet aan de voorkant het liefst zoveel mogelijk ook al zekerheid zijn over de uitgifte-condities. Ook dat zijn zaken overigens waar het Investment Committee scherp naar zal gaan kijken in zo'n proces. En dat doen ze dus nu al bij de projecten die lopen via de Projecten CV. Wat is nodig? Nou, dat is een beetje het technische gedeelte, we hebben het geprobeerd om het zo simpel mogelijk te houden. We richten twee Capital BV's op, en dan zie je dat eentje dus voor de binnenstad met 2 miljoen erin aan kapitaal, werkkapitaal. Dus dat is revolverend kapitaal wat ook terugkomt. Dus op het moment dat een project weer wordt uitgegeven en verkocht wordt, dus in de markt wordt gezet, waarbij onze voorkeur altijd uitgaat dat de grond uiteindelijk weer wordt overgedragen aan de gemeente voor erfpacht, zal uiteindelijk werkkapitaal weer terugvloeien het fonds in. Voor de binnenstad gaan we uit van 2 miljoen. Dus 4 miljoen voor Dordtse Kil I en II, en Amstelwijck-West, 2 miljoen aanvankelijk voor de binnenstad. Kapitaalfondsen die twee, die richten met elkaar een beherende entiteit op, nou, letterlijk de beheerder van de portemonnee. En het kapitaalfonds, samen met die beherende entiteiten, die richten weer twee CV's op, en dat zijn eigenlijk de plekken, de CV's waar de projecten worden gestart of worden geactiveerd. Dus zo moet u het even grofweg zien, dat is even de formeel juridische structuur die we hebben gehanteerd. Daarnaast, de financiering van de kapitaalfondsen vindt plaats van ... En dat is het voorstel wat voorligt. U weet dat de Dordtse Kil III, het terrein wat denk ik twintig jaar geleden ongeveer in ontwikkeling is genomen door de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, wordt binnenkort, kan binnenkort worden afgesloten. Het terrein is zo goed als uitgegeven. Voor Dordrecht komt daar dus een kapitaal en winstneming uit van bij elkaar opgeteld, zo'n 6 miljoen. Dus wij willen díe 6 miljoen eigenlijk revolverend weer opnieuw investeren als werkkapitaal in de Dordtse economie, om het zo maar even te zeggen. Voor specifiek Kil I en II, en ik verwees er even naar in het begin al, het besluit wat in november is genomen, willen we het Capital BV aanvullen met 4 miljoen aan onrendabele top toewijzing, op basis nogmaals van een KPI die u destijds zelf heeft vastgesteld, om alleen onrendabele top te sluiten. Dus Dordtse Kil I en II heeft 4 miljoen dadelijk aan werkkapitaal voor grondaankopen. Vaak sluiten dan de businesscases bij aankopen met de onrendabele top.

En die onrendabele top wordt afgedekt met een bijdrage uit deze 4 miljoen. Voor de aanpak Merwedehavens, heb ik dus nog een keer bij gezet, dat loopt nu al via de Regionale Projecten CV, dus met eigenlijk regionaal werkkapitaal, wat door de aandeelhouders, dus alle gemeenten bij elkaar, is ingevuld.

Mevrouw Van Benschop: (buiten de microfoon) Misschien nog even uitleggen hoe het werkt voor de binnenstad, dat je dan in de raad komt.

De heer De Wit: Zit er nu in. Dus eigenlijk even de plaatjes les even om het in proces te zetten; slecht leesbaar, overigens. Inderdaad, inderdaad.

De voorzitter: We kunnen het ook meelezen in de stukken.

De heer De Wit: Het begint, bovenste blokje, het begint altijd door een marktkans te zien in één van deze gebieden, waarvan zowel gemeentelijke organisatie, maar ook de ROM-D ziet, en dat gaat vaak heel erg ... Dat hangt ook af, je praat met een ondernemer, en hoe kijk je naar de toekomst, en hoe zie je dat voor je? Heb je belemmeringen, wil je groeien? Daar begint vaak het eerste gesprek. Dat leidt uiteindelijk eerst tot een grofmazige businesscase, waar we dan als gemeente, en samen met de ROM-D naar kijken, joh, past het nou in onze doelstellingen om zo'n bedrijf op een andere plek een goede ruimte te bieden? Of dat we zeggen, joh, er ligt een perceel, incourant vastgoed erop, is dat nou een plek om inderdaad weer een bedrijf te krijgen met een scherp profiel erop? Dus daar begint het. Vervolgens gaat de ROM-D aan de slag om een zakelijke businesscase op te stellen. En vaak leidt dat dan ook tot een onrendabele top, en die calculeert men dan ook in. Op dat moment ontstaat vaak ook wel weer even, joh, is het nou reëel, ik zeg maar wat, voor een x-perceel ook een onrendabele top toe te rekenen van een x-aantal miljoen? Vaak bij maritieme locaties zal dat het geval zijn, want je zal die nautische infrastructuur moeten aanleggen, waar meerdere bedrijven dan weer van gebruik kunnen maken. En infrastructuur, nautische infrastructuur, kade en noem maar op, kosten veel geld. Dus dan zal je altijd weer kijken, kan dat überhaupt vanuit onze onrendabele top reservering die we hebben? Op dat moment, als wij met elkaar denken, hier ligt een goede businesscase, dan gaat hij naar de Investment Committee van de ROM-D, dus de financieel-technisch specialisten die ernaar gaan kijken. En die zullen altijd een sluitende businesscase ook gepresenteerd willen hebben, inclusief dus ook de onrendabele top bijdragen, waar de overheid voor moet staan, of eventueel ook subsidiemogelijkheden die ook bij het Rijk liggen. Voor de Merwedehavens, nogmaals, zijn we erin geslaagd om ongeveer 1,2 miljoen vanuit de regio, die middelen daaraan te koppelen, aan onrendabele top financiering. Op dat moment vindt er daarna, heeft u die stappen doorlopen, een toetsing plaats via dus dat gemeentelijk adviesteam. Daar zitten ook onze eigen planeconomen bij, onze eigen projectcontrole bij, dus ook onze eigen specialisten bij. En op dat moment zie je nu ook eigenlijk een vertakking. Even, de linkerkant van de vertakking is dan eigenlijk de entiteit voor Dordtse Kil II en II, Amstelwijck-West, waarbij op dat moment rechtstreeks een aankoop kan worden gedaan vanuit die entiteit, dus die Capital BV die daar is opgericht, rekening ook houdend om daar dus een deel van die 4 miljoen onrendabele top ook aan te spenderen.

Dus daar ligt de beslissingsbevoegdheid rechtstreeks, en wordt gestuurd vanuit het aandeelhouderschap, wat in dit voorstel mevrouw Van Benschop zal zijn namens de gemeente, vanuit de portefeuille Ruimte voor banen. Dus je zit er op dat moment nog steeds dicht op, maar vanuit de aandeelhoudersposition. Aan de rechterkant wordt even het traject geschetst als het gaat om aankopen, ofwel vanuit de Projecten CV voor de Merwedehavens, dan wel voor de binnenstad. Waarbij het vaak gaat om grotere bedragen onrendabele top, die ermee gemoeid zijn, en waarvan we hebben gezegd, op dat moment is het eigenlijk aan het college, maar zeker ook aan de raad, om op basis van een complete businesscase ook akkoord te geven op de onrendabele top bijdragen. En kijkend ook wat u daarvoor terugkrijgt als stad, dus in termen van banen, en daar de besluitvorming over te laten gaan. Vaak gaat het ook om grotere, ik liet het net al even zien, twee keer 5 hectare voor de Merwedehaven, maar ook in de binnenstad gaat het vaak dan om grotere vastgoedobjecten. Daar zit ook iets meer rust in om wat langzamer te kunnen handelen, en wat goed, men wat beter te kunnen doordenken, en daarmee ook ruimte te geven aan de gemeenteraad om daar een afweging op te maken. Dus ook Dolderman heeft u bijvoorbeeld destijds, heeft u ook een aparte afweging op gemaakt om daar een onrendabele top bijdrage van 1,5 miljoen aan toe te kennen. Laatste sheet, want anders maak ik hem misschien toch weer heel ingewikkeld. Want na dit voorstel .. Ja, exact, nee, ik ken m'n plaats. Na dit voorstel, mocht u akkoord gaan, dan is het aan de ROM-D om de juridische structuur die u heeft gezien, dus met de twee Capital BV's, de Beheer BV, de twee CV's die eronder hangen, om die verder in te vullen, op te richten, als u daar geen wensen en bedenkingen bij heeft geuit. Er zal een besluit genomen nog moeten worden over de uitkering dus van Kil III, over de bij elkaar opgeteld 6 miljoen aan kapitaal en winst, wat we vervolgens terugkrijgen in de algemene middelen van de gemeente Dordrecht, en wat daarna via een begrotingswijziging dus voor 4 miljoen aan werkkapitaal revolverend, nogmaals, naar Dordtse Kil I en II en Amstelwijck-West zou moeten gaan, en 2 miljoen naar de binnenstad. Daarbij geldt ook dat we dan, en als dit allemaal doorgaat, dat de begrotingswijziging ook voor die 4 miljoen daarbij zal komen te zitten. Dus dat is een apart raadsbesluit die daar uit dit voorstel nog zal volgen, en hopelijk op zo kort mogelijke termijn. En dan zouden we eigenlijk vanaf het voorjaar operationeel kunnen zijn voor deze twee lokale fondsen in Dordrecht, en ook de eerste aankopen via dit fonds kunnen doen. Dat ter aanvulling op het toch wel complexe voorstel wat voorlag.

De voorzitter: Ik wil u heel hartelijk bedanken voor dit enthousiasmerende betoog, zou ik bijna zeggen, mooi om zoveel passie ook te merken, en waardering voor de poging om het simpel te houden. Wie heeft er in elk geval ... Ik zie al aardig wat vragen. We beginnen bij de heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Ik heb toch wel aardig wat vragen, niet omdat het onduidelijk was, maar er hangt wat aan, zeg maar. Er wordt voorgesteld om eigenlijk die twee BV's op te richten, best wel een organisatie. Maar wat ik me afvraag, want jullie zijn de afgelopen jaren al daarmee gestart, wat voegt dat dan nog eens extra toe aan wat we al doen? Want, het worden twee BV's, en die gaan samen weer één stichting, of iets oprichten. Maar wat kunnen we dan wél wat we eerder nu nog niet kunnen? Dat blijft een beetje hangen bij mij.

De heer De Wit: Wij hebben inderdaad, wat ik net al aangaf, regionaal ook een Projecten CV staan. Nee, laten we vooropstellen, we willen een entiteit die naar het voorbeeld van het Regionale Projecten CV, onder de ROM-D structuur, op dit moment rechtstreeks met eigen werkkapitaal, maar gefund vanuit alle gemeenten en de provincie bij elkaar, rechtstreeks aankopen kan doen en snel in die markt kan acteren. Wat wij hier zeggen is, dat past daar, want dan gaat het over bijvoorbeeld de Merwedehavens, dat zijn terreinen die onderdeel uitmaken van onze regionale opgave. En als men in Alblasserdam een vergelijkbaar terrein zou hebben, nou, Peute was er bijvoorbeeld ook één, ook met de Projecten CV aangevlogen. Maar wat wij zeggen, wij hebben een aantal specifieke lokale opgaven. Nou, Dordtse Kil I en II, daar is niet zoveel regionaals aan, dat is een, daar zitten bedrijven die vooral een lokale markt bedienen, installatiebedrijven, bouwbedrijven. Daar willen wij ook de andere gemeenten niet mee belasten dat ze daar werkkapitaal voor moeten verschaffen. Maar dan zeggen wij, nou, daar gaan wijzelf als gemeente, als enige aandeelhouder, werkkapitaal voor verschaffen en daar een aparte entiteit voor oprichten, zodat je hen daar niet in meeneemt, je grip houdt op je eigen werkkapitaal en daaraan gekoppeld ook onze onrendabele toppen bijdragen op kunnen matchen. Dus we richten twee entiteiten op omdat wij zeggen, dat zijn specifieke, lokale opgaven, en die horen niet thuis in die Regionale Projecten CV die onder de ROM-D hangt op dit moment. Maar we lenen wél de structuur van de ROM-D, dus we lenen wél het Investment Committee en de RVC, en dat soort dingen. Maar we nemen niet al die andere aandeelhouders daarin mee, omdat het gewoon een Dordtse opgave is. En daarmee houden we het geld, het werkkapitaal, wat uiteindelijk uit Kil III komt, ook in onze eigen opgave, op het eigen Eiland van Dordrecht. En hetzelfde geldt ook altijd voor de onrendabele top bijdrage die wij, of u heeft, beschikbaar heeft gesteld vanuit de Agenda Stad. Dat is eigenlijk de motivering geweest waarom we er twee nieuwe entiteiten naast zetten.

De voorzitter: Dus we houden de bedrijven en de mensen binnen Dordrecht? Even om het helemaal plat te slaan. Gaan we naar Op Ons Eiland, met de heer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Ik heb best wel veel vragen.

De voorzitter: U mag er nu twee stellen. Dan gaan we eerst op die manier even rond, en dan zien we wel verder.

De heer Gorter: Ik heb eigenlijk, voorzitter, eerst even een opmerking. Ik heb deze, wij hebben deze stukken met heel veel interesse gelezen, alleen ik zou wel graag willen dat de vertaling van het rapport van Deloitte ook aangehouden wordt in de varianten. Want er wordt bewust gekozen voor twee varianten, waarbij de eerste variant een A- en een B-variant is, omdat de verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt, en de derde is een aparte identiteit. En de presentatie schetst nu drie varianten, maar het zijn er eigenlijk maar twee, waarbij de eerste onderverdeeld is. Mijn verzoek is om dezelfde vormgeving aan te houden, want het geeft alleen maar verwarring, denk ik.

De voorzitter: Dat verzoek wordt meegenomen, maar dat is nog geen vraag.

De heer Gorter: Nee, is geen vraag, het was een opmerking. Nou moet ik natuurlijk even selecteren welke vraag ik het belangrijkste vind.

De voorzitter: Precies, graag.

De heer Gorter: De eerste, het Deloitte rapport omvat geen analyses van de risico's als gevolg van COVID en de energiecrisis. Daarvan zegt Deloitte, gebruikers moeten hun eigen analyse maken omtrent de gevolgen. De vraag, heeft de gemeente de gevolgen van deze componenten opgenomen in een aanvullende risicoanalyse? Dat is vraag één. Waarom is, dat er gekozen wordt voor BV's, dat snap ik, mijn vraag is, waarom is er gekozen voor twee BV's en niet één BV?

De voorzitter: Heldere vragen. In principe hoort de ambtelijke ondersteuning het nu nog te beantwoorden.

De heer De Wit: Even terugkomend op die eerste vraag over die risicoanalyse, het rapport is overigens vooruitlopend op 2022 al gemaakt. Toen zijn we al begonnen met het nadenken en over de argumentatie erbij. Op dat moment kwamen we natuurlijk overigens net uit corona. Nee, ik denk, het meest makkelijke antwoord is, in elke businesscase die door de ROM-D via deze entiteiten opgericht wordt, zit altijd een risicoparagraaf. Er wordt gekeken naar marktomstandigheden, er wordt gekeken naar marktvraag, er wordt gekeken overigens altijd naar prijsontwikkeling van gronden, er zal overigens ook altijd nog een taxatie plaatsvinden. Dus dat zit eigenlijk ingebakken in de businesscasegewijze aanpak, zoals de ROM-D die hanteert, en waar ook zo'n Investment Committee met deskundigen zeker naar gaat kijken. Dus dat is de eerste vraag. Tweede vraag is, in principe zou er ook één BV opgericht kunnen worden, maar we hebben eigenlijk aangegeven, omdat we te maken hebben met twee aparte gebiedsopgaven, zoals die in november '22 eigenlijk zijn vastgesteld, of drie zou u kunnen zeggen, drie gebiedsopgaven, maar eentje is eigenlijk al geregeld. Die twee lokale, hebben we dan ook van gezegd, laten we daar twee aparte BV's van maken. Dat zal misschien iets meer administratieve last opleveren qua accountantsverslag of iets dergelijks, maar we hebben wel aangegeven, ze hebben twee aparte beleidsopgaven, en laten we dat dan ook in twee aparte BV's stoppen.

De heer Gorter: Voorzitter, mag ik daar nog op reageren?

De voorzitter: Een aanvullende vraag kan.

De heer Gorter: Heeft die oprichting van die twee BV's niet te maken met een verschillend risico? Want je richt een BV op, dat is, als dit verkeerd gaat, geeft het wat voordelen, zal ik maar zeggen, zonder als je niet bestuurlijk aansprakelijk wordt gesteld. Maar zou het niet kunnen zitten in de risicodragende factor van de beide BV's? Een simpel 'ja' of 'nee' kan voldoende zijn.

De heer De Wit: Nee.

De voorzitter: Oké, een heel overtuigend 'nee'. We gaan naar mevrouw Kruger, van GroenLinks.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Ik heb maar twee hele kleine vragen, want ik moet echt nog even alles laten bezinken na die enorme deskundige stortvloed die over me heen gekomen is. En het is geen, het is echt een compliment hoor, want heel knap hoe u dat zo allemaal heeft weergegeven. Even een korte vraag, er stond op een gegeven moment, 2 miljoen binnenstad. Is dat de binnenstad, is dat het terrein van Dolderman? Of is het gewoon wat er besteed gaat worden in de binnenstad, met bedrijven, winkels, weet ik het wat?

De voorzitter: Doe ook maar meteen vraag twee.

Mevrouw Kruger: En de tweede vraag was ook over Dolderman. Dat was, werd er gezegd, vijf jaar hebben we nodig om, als een bedrijf bijvoorbeeld zich moet verplaatsen. Is dat dan bij elk project zo, of is dat toevallig bij dit bedrijf vijf jaar geweest en streven we naar maximaal vijf jaar, maar het kan ook drie jaar zijn, of zoiets?

De heer De Wit: Even de eerste vraag. Inderdaad, 2 miljoen werkkapitaal binnenstad, dat is niet strak afgebakend, dus binnenstad en zijn omgeving. Het zou ook kunnen zijn bijvoorbeeld dat hier in de schil zich een kans voordoet dat wij denken, dat is een pand waar we economische activiteit of economische meerwaarde kunnen toevoegen en kwaliteit, dan zullen we dat niet nalaten. Maar altijd op basis van goede onderbouwing, marktanalyse, businesscase. Dus dat is één, dus die strakke, het kan inderdaad ook rond de Binnen Kalkhaven zijn. Tweede vraag, inderdaad, is die scoop altijd vijf jaar? Nou, ongeveer vijf jaar, dus dat is een overzichtelijke termijn. Onze ervaring is wel, op basis van de cases die we tot nu toe hebben gehad, dat je zeker altijd wel vijf jaar nodig hebt van het eerste begin tot het aankopen van het terrein. Daarna ga je best wel veel procedures en onderhandelingen en gesprekken in. U moet ook niet vergissen hoor, bedrijven zitten vaak al heel lang, ook Dolderman was daar op een bepaalde locatie, zijn er ook aan verknocht. En nou, mentaal vraagt het ook best wel wat om die stap te nemen naar een herinvestering op een nieuwe locatie, waar ze dan achteraf heel erg blij mee zijn. Maar dat dat duurt veel gesprekken, veel onderhandelingen, veel trekken en sleuren. En ook veel onderzoek, wat er ook bij hoort, van staatssteunanalyses die daarbij horen, tot analyse op de bodemgesteldheid, et cetera. Dus daar gaat best wel een termijn overheen.

Mevrouw Soeteman: Ik wil daar nog even wat aan toevoegen. Want voor Dordtse Kil I, II, zijn wat kleinere percelen, kleinere ontwikkelingen, en die gaan gemiddeld echt wel wat sneller. Maar daar hebben we ongeveer een jaar nodig, denk ik, als je start tot en met de uitvoering.

De voorzitter: Dan gaan we even terug naar de heer Hartmeijer, van de SP.

De heer Hartmeijer: Dank u. Wat was mijn vraag ook alweer? Deloitte; in dat advies wordt er gesproken van publiek-private samenwerking. En nu wordt er eigenlijk gezegd, de gemeente is voor 100 procent aandeelhouder, dus alle aandelen zijn in handen van de gemeente. Is het dan nog steeds publiek-private samenwerking? Want dan is het toch gewoon, of dan heb ik het wel goed begrepen, geloof ik?

De heer De Wit: Deloitte heeft destijds ook in deze verkenning de mogelijkheid geschetst. En er zijn steeds meer bijvoorbeeld pensioenfondsen die zoeken naar meer maatschappelijke beleggingen, ook laag renderend, voor wie het misschien best interessant zou zijn om ook in dit soort type fondsen, met een maatschappelijke meerwaarde voor een stad, op te gaan treden. Die ruimte hebben ze erin gezet als mogelijk kansrijk naar de toekomst toe. Maar wij hebben gezegd, begin eerst maar eens met de gemeente als enige aandeelhouder, met strikte opdracht. Maar wie weet naar de toekomst toe.

De voorzitter: Ja hoor, ga maar.

De heer Hartmeijer: Dank. Ik miste eigenlijk wel, want het onderwerp is Ruimte voor banen, en dat komt voor mij nog niet helemaal tot zijn recht in die zin. Want er werden twee voorbeelden genoemd, Peute en Dolderman, maar nu gaan we natuurlijk het linken aan Ruimte voor banen, aan dat programma. En ik heb nog niet echt voor me … Kan er een scenario gegeven worden, waarin het aankopen van percelen of bestaande gebouwen, ik weet niet of dat ook gaat over bestaande gebouwen, hoe dat linkt met Ruimte voor banen? Want we doen dit natuurlijk niet zomaar, voor de lol. We doen het natuurlijk om bepaalde werkgelegenheid naar Dordt te krijgen. Dus ik heb het nog niet helemaal voor me hoe dat uit gaat pakken. En eigenlijk daarop aanvullend, is er iets te zeggen over, op jaarbasis, hoe vaak dit ingezet wordt? Dus hoe vaak ga je nou een perceel verwerven? Want het is toch best wel een organisatie die opgezet wordt, en ik vraag me af, is het de moeite waard? Laat ik het zo zeggen, weet je, zo bedoel ik het eigenlijk. Wat is de frequentie, kan daar iets inschatting gemaakt worden, of iets dergelijks?

De voorzitter: De eerste vraag, de commissie vindt dat hoop ik goed, die wordt gewoon beantwoord door de wethouder, omdat dat voortvloeit uit de visie en de eerdere besluiten. En dan gaan we daarna weer door.

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel, voorzitter. Dit stuk ging heel erg over de technische structuur, hoe we eigenlijk uitvoering geven aan het programma Ruimte voor banen. En in november '22, zoals net ook werd aangegeven, heeft de raad een besluit genomen over die 4 miljoen onrendabele toppen, en eigenlijk een handelingsmandaat gegeven aan het college om die in te kunnen zetten. En in dat stuk zijn ook … De doelstellingen die hangen aan Ruimte voor banen, als het gaat over werkgelegenheid, als het gaat over herontwikkeling, bijvoorbeeld met duurzaamheid en dergelijke. Daar zijn de kaders meegegeven. En hoe dat hieraan linkt is dat we, en dat is ook waarom het belangrijk is dat we die BV structuur hebben en wij enig aandeelhouder zijn, is dat we aan de voorkant dus, als het gaat over die heruitgifte, díe doelstellingen, ten grondslag liggen aan die heruitgifte.

Dus ondanks dat wij niet zelf die uitgifte doen, is dat wel het uitgangspunt, dus het kader dat de raad heeft vastgesteld is dat het uitgangspunt om tot die heruitgifte te komen. Dat is de link tussen de twee. Maar dit is eigenlijk de structuur waardoor we uitvoering kunnen geven aan die herontwikkeling. En die tweede vraag moet ...

De voorzitter: De tweede vraag is misschien ...

Mevrouw Van Benschop: Ik kan er antwoord op geven, omdat ... Het gaat denk ik niet zozeer om frequentie, maar het gaat erom dat we 20, het werd net genoemd, 20 hectare gaan herontwikkelen. Dat is veel. Als je bedenkt dat wat we nu gedaan hebben, we hebben vier percelen aangekocht, dat is 2 hectare. Dus je kunt je voorstellen, op Dordtse Kil I, II, dus je kunt je voorstellen dat dat best wel om grotere aantallen gaat, als het gaat over Dordtse Kil I, II en Amstelwijck-West. Als het gaat over de binnenstad en over de Merwedehavens, of in ieder geval over de binnenstad, dan gaat het niet misschien om heel veel locaties, maar dan gaat het om meer langdurige projecten waar de hele businesscase voor uitgewerkt moet worden, maar die ook langs de raad komt, als het gaat over de onrendabele toppen. Dus de snelheid zit 'm heel erg op Dordtse Kil I, II, waar het gaat over een groot totaal, maar niet grote percelen op zich. En als het gaat over de binnenstad, zit het 'm niet zozeer op tempo, maar dan zit het veel meer op dat je kunt onderhandelen vanuit een positie van een externe entiteit, maar ga je wel gewoon netjes langs de raad om het geld op te halen, want dat zit niet in deze CV's en BV's.

De voorzitter: Dan gaan we door naar de vragen van de heer De Heer.

De heer De Heer: Ik heb er eentje, voorzitter.

De voorzitter: Dat valt mee.

De heer De Heer: Precies. Ik begrijp inderdaad dat de gemeente enige aandeelhouder zou worden. Ik begrijp inderdaad wat wordt genoemd, dat Deloitte ook noemt dat er meerdere aandeelhouders zouden kunnen zijn in de toekomst. Begrijp ik goed dat, mocht dat scenario zich ontvouwen, dat dat iets is wat eerst ook terug naar de raad komt, omdat dat nogal ingrijpend is?

De voorzitter: Ik zie drie janknikkers.

De heer De Wit: Ja eens, dat zal altijd het geval zijn, ja. Op dat moment moet er ook weer, nieuw aandeel kapitaal zou er dan ingebracht moeten worden. Dus dat is inderdaad ook weer iets terug aan de gemeente.

De voorzitter: Zijn er nog prangende vragen? De heer Gorter, van Op Ons Eiland.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Inmiddels zijn er al een paar beantwoord, dus die zes zijn teruggebracht naar vier. Met de volgende vraag loop ik een beetje het risico dat hij misschien een beetje politiek is. De gemeente Dordrecht is 100 procent aandeelhouder van de nieuwe BV's en de nieuwe identiteit.

Die entiteit gaat vallen onder ROM-D, is een raad van toezicht, welke goedgekeurd wordt door het college. BV's zijn risicodragend. Waar is de rol van de gemeenteraad? Dat is vraag één. Zal ik de volgende vraag gelijk stellen?

De voorzitter: Ja, ga maar stellen.

De heer Gorter: Of wil de wethouder ...

De voorzitter: Nee hoor, ga maar door met vraag twee, drie en vier.

De heer Gorter: Het gehele programma Ruimte voor banen is gebaseerd op actief grondbeleid. Stel dat deze gronden niet zijn aan te kopen, of tegen een te hoge prijs, indien bedrijven niets zien in het doorschuiven, verplaatsen van hun bedrijf. De economie is inmiddels nagenoeg tot stilstand gekomen, mede door de hoge rentestand. Is wel positief effect op de inflatie. De werkloosheid loopt inmiddels weer langzaam op. De vraag is, wat is dan de consequentie voor het uitvoeringsprogramma Ruimte voor banen?

De voorzitter: En drie?

De heer Gorter: Nee, ik had er twee.

De voorzitter: Ik dacht dat zes was teruggebracht naar vier. U had er net al twee gesteld. Oké, de rol van de gemeenteraad, en wordt het grondbeleid aangepast als de economische toestanden daarom vragen?

De heer De Wit: In die zin is het vrij simpel. Op het moment dat er geen medewerking wordt verleend om op basis van marktconforme condities, om tot aankoop van terreinen over te kunnen gaan, dan houdt het in principe ook gewoon op. Wij proberen in principe via onze aanpak altijd in het midden tot een oplossing te komen, dus niet onteigening en dergelijke, maar dan houdt het op. Dus wij proberen heel actief, als ware als een soort publieke ontwikkelaar via deze entiteit, en daar hoort soms ook weleens wat gunning achter vanuit een dergelijke partij, om in te spelen. En twee, wat wel natuurlijk meespeelt, nou, zie ook Dolderman, is dat wij wel zorgen dat via zo'n onrendabele top bijdrage ook wel de condities worden gecreëerd voor een bedrijf, om uiteindelijk toch wel weer de stap te maken. Maar mocht de economie instorten en bedrijven blijven zitten waar ze zitten en niet in beweging komen, dan wordt het uitermate lastig om ook via een dergelijk vehicle tot actief grond- en vastgoedbeleid over te gaan.

Mevrouw Van Benschop: Zal ik de eerste vraag doen?

De heer De Wit: Is goed.

Mevrouw Van Benschop: En dan de eerste vraag die gesteld werd, wat is de rol van de gemeenteraad? De gemeenteraad stelt de kaders waarbinnen we überhaupt dit soort aankopen kunnen doen. En dat heeft u gedaan als het gaat over Dordtse Kil I, II, in het programma Ruimte voor banen in november 2022. U heeft een toekomstbeeld, hoe heet het ook alweer, toekomstbeeld binnenstad?

De heer De Wit: (Buiten de microfoon) 2040 ...

Mevrouw Van Benschop: Goed, het binnenstad programma noem ik het maar even, dat is van collega Burggraaf. Daar heeft u vastgesteld, als het gaat over de heruitgifte in de binnenstad of in ieder geval de aankopen in de binnenstad, met onrendabele toppen, komt de businesscase sowieso langs de raad, want die middelen moeten bij de raad opgehaald worden. Dus dáár heeft u een sturingsmoment. Dat is eigenlijk hoe de raad aan de knoppen zit. Ik wil er nog één ding aan toevoegen. De kaders die de raad heeft meegegeven hebben wij uiteraard natuurlijk wel vertaald in de uitgiftecriteria die vervolgens gebruikt worden.

De voorzitter: Ik zie geen nieuwe vragen. En ik wil in elk geval heel veel dank geven aan jullie voor het beantwoorden van alle vragen. En dan gaan we nu wel naar de afronding van deze commissievergadering. Is er voldoende informatie verzameld om tot een politiek standpunt over het raadsvoorstel te kunnen komen? Dat is eigenlijk de eerste vraag die we gewoon moeten beantwoorden. Ik zie geen handen, dus dat betekent denk ik dat er genoeg informatie is verzameld. Als er wel voldoende informatie is, ik moet even lezen hoor, dan moeten we even nagaan of er nog een oordeelsvormende vergadering nodig is. De heer Van Ballegooijen.

De heer Van Ballegooijen: Dank u wel, voorzitter. Ik vond het een heel mooi verhaal, om daarmee te beginnen, heel leuk om een keer ook de hele technische kant te horen. De andere kant is wel ...

De voorzitter: En met een passie erbij, dat vond ik heel mooi.

De heer Van Ballegooijen: Zeker, zeker. Maar wat ons betreft is wel, we hebben de kaders gesteld. Dit voorstel tot de technische uitvoering daarvan, die natuurlijk bij de ambtenarij ligt, niet bij de gemeenteraad, heeft er alle schijn van dat dat de kaders tot uitvoering gaat brengen, dus wat ons betreft gaan we de uitvoering aan het ambtelijke apparaat laten, en gaan wij over de kaders. Dus wat ons betreft kan het gehamerd worden.

De voorzitter: De VVD stelt voor het als hamerstuk door te sturen. De heer De Heer.

De heer De Heer: Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Ballegooijen.

De voorzitter: GroenLinks ook, hoor ik. En ik zie geen mensen die daar anders over denken. Dan gaat het door als hamerstuk naar de raad. En dan wil ik iedereen bedanken voor de bijdrages, voor de vragen, voor de antwoorden, voor het inspreken, voor de presentatie. En dan nog een huishoudelijke mededeling of alle flesjes meegenomen kunnen worden naar de keuken, of de pantry heet dat hier, het keukentje. Bedankt.

3. Raadsinformatiebrief Beleid Mini windturbines

Voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose
Commissiegriffier: De heer Boogaard
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Ayverdi (DENK)
Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Mevr. Nieuwland-Van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Venderbos Lambinon (Partij voor de Dieren)

Insprekers:
Dhr. Van den Berg (stedenbouwkundige)
Mevr. Van Damme (beleidsadviseur duurzaamheid)

Portefeuillehouder: wethouder T.F. de Jonge

De voorzitter: Beste mensen, volgens mij kunnen we nu beginnen. We hebben voldaan aan het minimum van het vergaderquorum. Ik wil iedereen van harte welkom heten, de raads- en commissieleden, de ambtelijke ondersteuning, de heer Van den Berg en mevrouw Van Damme, en onze wethouder, mevrouw De Jonge. En we hebben ook op de publieke tribune nog enkele gasten zitten; ook welkom. We gaan eerst een voorstelrondje doen en dan licht ik verder de vergadering toe. Ik wil hier links van me beginnen.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Venderbos Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Van den Berg: Alke van den Berg, stedenbouwkundige bij de gemeente.

Mevr. Van Damme: Kristie van Damme, beleidsadviseur duurzaamheid.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

De voorzitter: En ik ben Franciske van Vugt, vanavond uw voorzitter. We zitten hier omdat we het gaan hebben over de mini-windturbines, een oordeelsvormende vergadering over de raadsinformatiebrief die we hebben ontvangen. Eind oktober hebben we ons laten voorlichten over het plaatsen van windturbines en de regels daaromtrent door enkele kennispartners, noemen we dat, deskundigen. En de wethouder hebben we ook laten informeren op die manier. En toen is toegezegd dat er binnenkort beleid zou komen, dat hebben we gekregen middels de RIB. En die willen we eigenlijk bespreken aan de hand van twee vragen. Is het wenselijk dat particulieren mini-windturbines kunnen plaatsen? En als tweede vraag, wordt dat private mensen, of dus particulieren mogelijk gemaakt om met de voorgestelde criteria aan de slag te gaan? Is dat in voldoende mate gewaarborgd? Wie van de raads- en commissieleden mag ik als eerste het woord geven? De heer Kleinpaste zie ik; steekt u maar van wal.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. En ik heb onze collega Leo Damen, van de Partij van de Arbeid, beloofd dat ik namens hem ook twee dingen zou zeggen, dus laat ik daarmee beginnen. Want ik had hem aan de telefoon vanmiddag, hij kan er niet bij zijn, een kleine fractie, meerdere zalen waar ze moeten zijn. En hij vroeg mij over te brengen in ieder geval dat hij bij de raadsinformatiebrief in ieder geval het gevoel had dat er vanuit het college toch wel erg in beperkingen wordt gedacht en niet in mogelijkheden. En daar was hij wat teleurgesteld over. Hij gebruikte het woord ergernis, laat ik maar teleurstelling zeggen. En hij vroeg nadrukkelijk om zijn pleidooi over te brengen, dat hij ook vindt dat op woningen die niet 16 meter hoog zijn, toch ruimte ontstaat om ook een windturbine te kunnen plaatsen. En dat laatste sluit dan weer naadloos aan op wat ik ook straks ga bepleiten. Maar laat ik beginnen met het feit dat het mij wel heeft verbaasd aanvankelijk dat in een raadsinformatiebrief eigenlijk nieuw beleid wordt gepresenteerd. Maar toen ik daar even over nadacht, dacht ik, nou, zo nieuw is het beleid nou ook weer niet, want er kon niks, en eigenlijk met deze raadsinformatiebrief kan er nog steeds niks, bijna niks. Dus in die zin is het een bestendiging van de situatie die er al was. Maar ik heb aan het eind van de bespreking met de experts ook bepleit, laten we nou de koe bij de horens vatten en als raad aan actieve kaderstelling doen. Daar was op dat moment geen meerderheid voor. We dachten, de wethouder komt binnenkort met iets, dus laten we dat maar afwachten. Eerlijk gezegd ben ik met de heer Damen eens dat dat toch wat teleurstellend was, wat er nu ligt. Gewoon Dordt vindt het heel belangrijk dat particulieren invloed kunnen uitoefenen op hun energienota en daarvoor ook duurzame alternatieven moeten kunnen aanwenden. Of dat nou zonnepanelen zijn, of hele goede, bijna geruisloze windturbines, overigens voor een deel ook nog echt een Dordts product, dus dat is prachtig, wij vinden dat die ruimte er zou moeten zijn.

En als je dán kijkt naar de criteria die de raadsinformatiebrief meldt, dan wordt er té weinig mogelijk. Dan kun je op een appartementencomplex zo'n ding neerzetten, dan zijn VvE's, als het wat grotere VvE's zijn, goed geholpen. Dan zijn heel veel particulieren in een gewoon woonhuis niet geholpen, want daar past het dan binnen de spelregels van het bestemmingsplan gewoon niet. Dus wij zouden toch het pleidooi willen houden om ook op gewone woningen, of nabij die gewone woning op eigen terrein, goed mogelijk te maken dat windturbines kunnen worden geplaatst. Dus op dat punt zouden we echt proactiever, actiever en verdergaander beleid willen zien vanuit het college. En ik ben erg benieuwd of de wethouder daar de commissie wat in tegemoet zou kunnen komen, daar toch een schets van kan geven, wat zouden we daar nog meer kunnen doen dan dat, wat de raadsinformatiebrief op dit moment stelt?

De voorzitter: Dank u wel. Ja?

De heer Kleinpaste: Want, A, ik vind dus vraag één, ja, ik vind het wenselijk. Vraag twee, de voorgestelde criteria maken het praktisch onmogelijk. Dus ja, ik wil het graag. De tweede vraag blokkeert dat een beetje.

De voorzitter: Dat is helder. Natuurlijk mogen er ook vragen aan de wethouder gesteld worden, maar oordeelsvormend is vooral ook om elkaar te bevragen op wat we vinden. Dus daar mag ook op gereageerd worden.

De heer Kleinpaste: Dat begrijp ik, maar de criteria komen nou eenmaal ...

De voorzitter: Klopt.

De heer Kleinpaste: Vanuit het college, dus vandaar dat ik ernaar vraag. Want we hebben niet gekozen om zelf de criteria aan het college mee te geven.

De voorzitter: We gaan naar de heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank u wel, voorzitter. Wij staan positief tegenover het idee van het plaatsen van turbines door particulieren. Het is goed om naar de toekomst toe beleidsregels vast te stellen voor particuliere windturbines. Het was iets wat we nog niet eerder vastgesteld hadden, dus prima om dat te gaan doen. We zijn tenslotte op zoek naar schone vormen van energie, en naast zonnepanelen kan dit in de mix een goede toevoeging zijn. Wij kunnen ons voor een deel vinden in de voorzetjes van het college, aangaande geluidsnormen en het uitzonderen van beschermd stadsgezicht, is akkoord wat ons betreft. Wij snappen dat het niet logisch is om daar te beginnen, dat is wat ons betreft iets voor toekomstige politici, hoe daarmee om te gaan. De plaatsingshoogte, en de heer Kleinpaste die gaf het eigenlijk al aan, lijkt echter niet toereikend te zijn. Als je kijkt naar het type windwokkel, die hebben toch wel wat meer hoogte nodig op een rijtjeswoning bijvoorbeeld dan nu wordt voorgesteld. Dus de vraag is ook eventjes, is gekeken hoe men dat in andere gemeenten doet op dit moment? Ik meende ook gelezen te hebben dat er ook windwokkels op masten toegestaan worden, in de tuin bijvoorbeeld. Maar dat wil ik even checken, wellicht heb ik dat verkeerd begrepen. Maar mocht dat zo zijn, lijkt ons dat geen goed idee.

We vermoeden toch dat buren en andere omwonenden hier niet erg gelukkig van gaan worden. Dus laten we ons beperken tot turbines op het dak. Bijkomend argument is dat in de beeldvormende sessie bleek dat er voor deze vorm van energieopwekking nog nauwelijks eigenlijk een markt is, nog weinig vraag. Er zijn dus nog maar weinig bedrijven die hierin echt actief zijn. Maar het komt nu juist ook doordat gemeenten vaak hier nog geen beleidsregels voor hebben. Dus ook dat vinden wij reden om dat hier in Dordt gewoon te gaan doen. Dank.

De voorzitter: Bedankt, een duidelijke reactie. Dan gaan we naar mevrouw Boom eerst, dan nemen we daarna de heer Venderbos, we gaan het hele rijtje wel af. Maar eerst mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Ik wou eigenlijk eerst een vraag aan de heer Hartmeijer stellen over uw oordeelsvorming. U zegt, ik vind het niet handig als er, volgens mij staat in de beleidsregel, vier meter in de tuin, op een belending of een, ik heb hem geïnterpreteerd als garage, maar dat weet ik ook niet. Dat vindt u niet prettig om te zien voor de omwonenden, maar u vindt het niet erg als er meer dan 10 procent boven de nokhoogte een windmolen komt, wat óók iedereen kan zien. Heb ik dat goed begrepen?

De heer Hartmeijer: Het gaat inderdaad eventjes om wat we willen. Kijk, een turbine op het dak, daar kunnen we denk ik ons allemaal wel iets bij voorstellen. En als dat technisch niet kan, omdat nu, althans in het voorstel, dan zou je daar inderdaad een aanpassing bij moeten maken. Maar zoals ik het begrepen heb, is dat je als het ware een mast in de tuin zet en daar dan nog eens een wokkel op zet. Dan denk ik, laten we dat niet doen, laten we gewoon het dak gebruiken. Ik heb het niet zo geïnterpreteerd als mevrouw Boom doet, op een garage of iets dergelijks, dat weet ik zo snel even niet. Maar ik heb het in ieder geval gelezen als een losstaande wokkel in bijvoorbeeld een tuin. Maar goed, dat eventjes als antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Boom, u wilde nog wat ...

Mevrouw Boom-Vos: Zal ik mijn oordeel ...

De voorzitter: Prima.

Mevrouw Boom-Vos: Over ons ...

De heer Gorter: Gaan we niet het rijtje af?

Mevrouw Boom-Vos: Ook goed.

De voorzitter: Nee hoor, mevrouw Boom mag nu.

Mevrouw Boom-Vos: Op de politieke vragen, vinden wij het belangrijk dat windturbines beschikbaar moeten komen, daar beantwoorden wij als VVD volmondig, ja. Vooral ook, maar ook wel met de kanttekening dat je niet te veel beeldvervuiling, of omgevingsvervuiling moet hebben. En daar vinden wij deze beleidsregel voor onszelf nog heel moeilijk interpreteerbaar.

Want wanneer heb je een onevenredige aantasting van de gebruiksmogelijkheden? Wanneer heb je een onevenredige aantasting van het straat- en bebouwingsbeeld, wat in de beleidsregels staat? Die vinden wij gewoon ingewikkeld. En dan worden we verwezen naar hoofdstuk 4.7, naar beleidsregel 23.5, ja, dat is eigenlijk voor ons onbegrijpelijk, met de discussie die we ook al gehad hadden. Wij kunnen met deze beleidsregel wel instemmen met die 10 procent nokhoogte, als wij eigenlijk gewoon ook mogelijkheden voor een proef, of pilots kunnen doen. Dat je kijkt naar de woning, tast dit het beeld aan? Ook al is het meer dan 10 procent, maar ik vind wel dat je het moet uitproberen. Maar wij ondersteunen wel de gedachtevorming dat je niet te veel beeldvervuiling moet hebben, dat dat in de stad gaat komen. En dan op de ...

De voorzitter: Nu even een vraag van de heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Boom noemde het, niet te veel beeldvervuiling, of tenminste omgevingsvervuiling, of hoe je het ook noemt. Maar hoe ga je dat dan, hoe leg je daar de criteria dan mee vast, volgens de VVD?

Mevrouw Boom-Vos: Nou, dat is een discussie die wij heel erg binnen onze fractie hebben gehad. Als je het op een dakkapel doet, twee meter hoog, en je dakkapel zit redelijk laag op je dak, dan kom je onder je nokhoogte uit. Maar er kan nog wel ergens een antenne of een wokkel van drie meter aan de voorkant van je huis staan. Dat vind ik beeldvervuiling. Dus dat je er toch wel naar gaat kijken. Dus ik vind het nog, wij vinden eigenlijk de beleidsregel nog technisch heel moeilijk te interpreteren, en te weten, is dit beeldvervuiling of niet?

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Er komen verschillende vragen. De heer Schalken mag eerst nog een aanvullende vraag stellen.

De heer Schalken-den Hartog: Nou, dank voor het antwoord van mevrouw Boom, want dat is ook inderdaad de discussie die wij bij ons binnen de fractie hebben gevoerd. En wat ons betreft mag er dus nog wel wat meer energie en tijd gestoken worden om daar nog eens verder naar te kijken, wat we daar als Dordrecht met elkaar nog in kunnen verkennen. Dus ik kan wel aansluiten bij wat mevrouw Boom aangeeft met, kijk ook eens en experimenteer eens, en misschien met een aantal proeven van wat wel of niet acceptabel is.

De voorzitter: Dat scheelt dan weer een woordvoering, begrijp ik, want het was eigenlijk bedoeld als vraag. De heer Kleinpaste wilde ook nog reageren op mevrouw Boom.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, toch even over het beeld wat de stad dan krijgt. Dat is natuurlijk een uitermate subjectief gegeven, dat sowieso. Misschien ziet een duurzame stad er wel heel anders uit dan hoe de stad er nu uitziet, omdat je duurzame elementen toevoegt. Ik ben van de generatie dat er vroeger nog antennes op alle daken stonden. Dat noemden we in die tijd helemaal geen beeldvervuiling, dat was gewoon zo.

En misschien wen je dus ook wel aan het beeld van wokkels op je dak, omdat dat nu eenmaal zo is, en bij de duurzame agenda past.

Mevrouw Boom-Vos: Mag ik daarop reageren, voorzitter?

De voorzitter: Ja, graag.

Mevrouw Boom-Vos: Want, het vertekent een beetje het beeld. Wij staan heel erg dat de mogelijkheid er moet zijn dat je wil verduurzamen van je huis, en dat je met de mogelijkheden windmolentjes of windturbines op je dak moet zetten. Je moet het wel ... Ik heb maar heel weinig de TV-antennes meegemaakt, ik heb wel heel erg de satellietschotels meegemaakt. Ik ben dolblij dat die uit de beeldvorming eruit zijn. Dus dan moet je ook wel weer voorkomen dat we niet een derde golf krijgen. En als je iets op de achterkant van je dak kan zetten, dat je minder hoog, is het prettiger, ik vind ook wel dat het aan een schoorsteen moet kunnen. Maar je moet er wel gewoon goed op letten in hoeverre dat anderen hindert.

De voorzitter: Ik vind uw antwoord volstrekt helder. We gaan door naar de heer Van der Meer, die ook een vraag had aan mevrouw Boom. Maar mevrouw Boom moet straks ook haar woordvoering nog even afmaken. U mag eerst.

De heer Van der Meer: Nou ja, de vraag ging inderdaad over de beeldvervuiling, dat snap ik heel goed. De vraag is alleen aan mevrouw Boom of je dat helemaal in precieze regeltjes kunt vangen, het mag niet aan de voorkant, het moet aan de achterkant, het mag wel op een dakkapel, het mag niet op een dakkapel. Of dat je gewoon moet constateren, het is per definitie maatwerk, daar moet per casus naar gekeken worden. Dus overleg in elk geval goed met de omwonenden. En doe er als gemeente nog een marginale check op, en dan kunnen we het eventueel toestaan. Is dat een optie, of wil u het helemaal in regels vangen?

Mevrouw Boom-Vos: Dat is voor ons een optie, waarbij deze beleidsregel al een goed handvat kan geven qua geluid, decibellen en voorwaarden. En daarom, in overleg met de buurt is voor ons erg belangrijk. Maar je buren zijn niet altijd je even beste vrienden, dus je moet wel wat goede regels hebben. En ook daarom dit pleidooi om zo'n pilot te doen. Ik denk niet dat hier heel veel vraag de komende drie jaar naar gaat komen, maar als de technologie zich gaat verbeteren, dan kan er een hele aanloop komen, en dan zijn we voorbereid als gemeente Dordrecht. En dat is eigenlijk mijn pleidooi. Ik moest ook nog van de heer Stam, van Fractie van Waardenburg meegeven ...

De heer ...: Waardhuizen.

Mevrouw Boom-Vos: Sorry.

De voorzitter: Fractie van Waardhuizen is nu aan het woord.

Mevrouw Boom-Vos: Even eruit knippen. Ik moest ook nog van de heer Stam, van Fractie van Waardhuizen, doorgeven dat zij de VVD lijn van 10 procent nokhoogte, met uitzondering qua pilot, ook volgen.

De voorzitter: Helder. Dan gaan we naar de heer Venderbos, die was nu aan de beurt.

De heer Venderbos Lambinon: Voorzitter, dank u wel. Over beide politieke vragen kunnen we kort zijn. Het is inderdaad wenselijk dat particulieren kleine windturbines kunnen plaatsen. Echter met de voorgestelde criteria wordt dat niet mogelijk gemaakt; een aantal fracties hebben dat al laten weten. Immers, de windtribune mag tot maximaal 10 procent boven de nokhoogte van het gebouw uitsteken. Bij gebouwen met een hoogte van zo'n zestien meter of meer, met name appartementen en bedrijfsgebouwen, zal dit in de meeste gevallen voldoende zijn om gangbare, kleine windturbines van 160 centimeter op het platte dak te plaatsen. Dit betekent dat maar weinig particulieren in de gelegenheid gesteld kunnen worden om een kleine windturbine te plaatsen. Grondgebonden woningen zijn in het algemeen veel lager dan zestien meter. In de ongetekende RIB van 12 december 2023, betreffende het beleid mini-windturbines, wordt verwezen naar de beleidsregels van de gemeente Oss, en dat de beleidsregels van Dordrecht sterk overeenkomen met die van Oss. Dat betekent dat de gemeente Dordrecht al dezelfde mogelijkheden als de gemeente Oss biedt. In de beleidsregels van de gemeente Oss staat echter vermeld, indien toepassing van de 10 procent regel plaatsing van de windturbine op het hoogste punt van het gebouw niet mogelijk maakt, kan de windturbine in sommige situaties hoger worden geplaatst. In die gevallen geldt de nokhoogte van het dak, plus twee meter, als maximale hoogte. Met als toelichting, bij eengezinswoningen, veelal twee woonlagen plus kap, ongeveer tien tot twaalf meter, of andere gebouwen lager nog zestien meter, leidt de toepassing van de 10 procent regel er veelal toe dat de windturbines deels voor, achter, of naast de nok moeten worden geplaatst. Dit kan ertoe leiden dat de windturbine niet optimaal functioneert, en in die gevallen is hoger plaatsen in sommige situaties mogelijk. Wij zouden graag dus dit gedeelte van de beleidsregels van Oss ook opgenomen zien in de beleidsregels van Dordrecht, zodat we de mogelijkheden hebben en alle mogelijkheden benutten om de klimaatdoelstellingen te halen.

De voorzitter: Bedankt. Ik heb zien schrijven, dus er zal straks ook ongetwijfeld op ingegaan worden, nokhoogte plus twee meter en die 10 procent. Dan gaan we naar de volgende, dat is GroenLinks, de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Wij vinden het ook belangrijk dat mini-windturbines mogelijk gemaakt worden, mits dat in goed overleg met de omwonenden gebeurt, en de gemeente op de beeldkwaliteit een marginale check kan uitvoeren. Redenen om daar voor te zijn, is dat het voor bewoners een investering kan zijn die ze terugverdienen en per saldo tot een duurzamer en goedkopere energievoorziening leidt. Het is bovendien een impuls voor mensen om daadwerkelijk aan de energietransitie mee te nemen, en die realiseren we niet zonder participatie van iedereen. En ten derde draagt het bij aan het bewustzijn dat de combinatie van zon en wind voordelen heeft in de stabiliteit van de energieleverantie.

De voorgestelde regeling, daar zijn al een heleboel opmerkingen over gemaakt, dat die wat ons betreft, dat dat iets te beperkend lijkt. Het betekent dat de woning van één, twee of drie verdiepingen in het algemeen niet zo'n ding op de nok kan plaatsen, terwijl dat voor het opvangen van voldoende wind wel nodig is. Ik kan me voorstellen dat je zegt dat dat in het beschermde stadsgezicht te hoog is. Maar in andere delen van de stad zou je daar op z'n minst mee moeten kunnen experimenteren, nogmaals, als dat in goed overleg met de omwonenden gebeurt, en je op die manier maatwerk en experimenten kunt doen. Als je een orde wil stellen in termen van afmetingen, nou ja, dan zou dat minstens iets van 1.60 of 1.80 moeten zijn, want zo hoog zijn die dingen nou één keer. Maar misschien is het in eerste instantie verstandiger om expliciet van het college te vragen om afwijkingen mogelijk te maken, maatwerk te doen, experimenten bijvoorbeeld in bepaalde buurten toe te laten. En op basis van de evaluatie daarvan tot een bijstelling van de regeling te komen.

De voorzitter: Dank u wel voor deze heldere woordvoering. Gaan we naar de heer Gorter, van Op Ons Eiland. Die zit al heel lang te wachten, maar u bent echt nu aan de beurt.

De heer Gorter: Ik dacht even, je gaat me overslaan. Voorzitter, na de beeldvormende commissie en de toelichting in de RIB van 12 december 2023, kan Op Ons Eiland niet anders concluderen dat het beleid kan samengevat worden als volgt. De specifieke beleidsregels, welke worden opgenomen in de welstandsnota en het bestemmingsplan, zijn dermate demotiverend dat het een ontmoedigingsbeleid is geworden voor mini-windturbines in onze stad. Na enige studie en contact met leveranciers, zijn deze voorgestelde beleidsregels geen motivatie om mini-turbines te plaatsen voor particulieren, in de huidige situatie. De beleidsregels welke in de RIB staan, zijn dermate onaantrekkelijk voor het rendement van mini-turbines, dat Op Ons Eiland vreest dat alleen een principiële aanvrager een verzoek gaat doen. Dordrecht gaat niet voor kleine windoplossingen voor particulieren, dat vinden we jammer. Kan het college niet onderzoeken hoe deze mini-windturbines toegepast kunnen worden in nieuwbouwplannen? Dan kunnen wel betere omstandigheden voorzien worden. De energietransitie is toch een onderdeel van dit college. De aanvullende beleidsregels voor het beschermd stadsgezicht en monumenten, die zijn helder, die begrijpen we en daar staan we ook achter. Geen mini-windturbines op deze panden. Deze aanvullende beleidsregels kan Op Ons Eiland begrijpen. Voorzitter, tot zover onze woordvoering.

De voorzitter: Dank u wel voor de woordvoering. Dan wil ik graag nog enkele fracties de kans geven om ook een woordvoering te doen. Ik zie daar de eerste vinger, dus mevrouw Nieuwland, van ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij hebben we tot nu toe redelijk overeenstemming in onze woordvoeringen, dus ik zal het niet allemaal herhalen. In elk geval is het voor onze fractie wel van belang dat we dus meer inzetten op de mix in de hernieuwbare energie. En volgens mij gaat de wethouder daar ook helemaal voor. En ja, daarom wil ik denk ik ook vooral de wethouder ook vragen waarom zij de afweging heeft gemaakt om het niet toe te willen staan op gebouwen kleiner dan zestien meter.

Omdat ik het gevoel heb dat we eigenlijk best wel dezelfde dingen willen, en blijkbaar toch tot een andere conclusie komen. Want onze fractie lijkt het dus inderdaad wel goed om in elk geval afwijkingen mogelijk te maken, zodat hopelijk ook een goede balans gevonden wordt hier op het eiland, en hopelijk misschien een grote windmolen minder nodig hebben misschien. Nee hoor, dat heb ik niet gezegd. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Bedankt. Dan misschien nog de heer Ayverdi, van DENK. Zeg ik het goed trouwens? Dat weet ik niet eens.

De heer Ayverdi: Jij zegt het goed, ja. Ik heb geen woordvoering, dus ik heb niks te zeggen vandaag.

De voorzitter: Oké. Ik ben heel blij ...

De heer Ayverdi: Vandaag.

De voorzitter: Dat u er ... Precies, we zijn heel blij dat je er bent.

De heer ...: Anders zou jij een cadeautje krijgen.

De heer Ayverdi: Heb ik al gekregen.

De voorzitter: Dan ga ik nog naar de heer Schalken. En nu zeg ik het gelukkig wel goed. U mag het woord.

De heer Schalken-den Hartog: Dank u wel. We zijn volgens mij allemaal blij met de heer Ayverdi, want anders hadden we niet kunnen vergaderen. Nou ja, eigenlijk, wat de andere fracties allemaal aangeven, dat geldt ook voor Beter Voor Dordt, want wij vinden het ook belangrijk en wenselijk dat particulieren windturbines kunnen plaatsen. Ook met de aanvulling die de heer Venderbos, van de Partij voor de Dieren, aangaf, met die afwijkingsmogelijkheid van die twee meter, daar hadden wij ook naar gekeken, wat bij Oss dus wél het geval is. Dus ga vooral ook kijken en experimenteren, zoals mevrouw Boom en ook de heer Van der Meer aangaven, en volgens mij andere fracties ook. Dat moeten we zeker doen. En ook zijn wij het eens met het feit dat je het beschermd stadsgezicht ook beschermd moet houden voor deze turbines, of die mini-turbines. En op de tweede vraag, wordt met de voorgestelde criteria voldoende mate het mogelijk gemaakt, wat ons betreft mogen we wel verder kijken.

De voorzitter: Bedankt. En tegelijk is hiermee eigenlijk ook een samenvatting gegeven van de punten die langsgekomen zijn. Dus daar kunnen we meteen op aanhaken. En ik wil het woord geven aan, naar keus. De wethouder gaat eerst.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Volgens mij hoort de wethouder te reageren tijdens de oordeelsvormende sessie. Maar omdat we geen beeldvormende hebben gehad met de mensen die bij de beleidsregels zijn betrokken, heb ik ze wel meegenomen. Mochten er vragen zijn, dan kunnen die mogelijk nog beantwoord worden. Ik haal even twee lijnen uit jullie bijdragen erbij. Ik sluit denk ik eerst even aan bij mevrouw Nieuwland, van de ChristenUnie/SGP, die de vraag stelt, we hebben toch allemaal hetzelfde doel?

Ja, volgens mij zijn we met z'n allen bezig om ervoor te zorgen dat we allemaal overgaan naar duurzame energiebronnen. De vraag is, welke weg bewandel je daarbij? En zowel in de notitie van klimaatneutraal, als het door Startnotitie Energietransitie, hebben wij als college meegegeven, de opgave is heel groot, laten we beginnen met waar we de grotere slagen met elkaar kunnen maken, en laten we ook vooral kijken of we iedereen mee kunnen nemen. Dus daar zie je in dat er een voorkeur ligt om eerst te kijken naar de collectieve mogelijkheden om in de energietransitie de slagen te maken, en daarmee ook de grotere bijdragen te leveren aan de opgave die we hebben. We hebben daar ook ingezet, we willen ook kijken waar we particulieren kunnen helpen. Nou, vorige week is er nog een hele sessie geweest over de zonnepanelen in de binnenstad. Ook daar hebben we gekeken, ook op uw aanmoediging, om te kijken, hoe kun je nou met die regels omgaan? Dat we wel kijken hoeveel, er zoveel mogelijk kan. Met diezelfde insteek hebben we ook naar de kleinere windturbines gekeken. Maar bij de kleinere windturbines hebben we eigenlijk meer, dan als je het hebt over zonnepanelen, te maken met andere belangen en andere criteria die je daarop los gaat laten. Vandaar dat het team wat hiernaar gekeken heeft ... Vier disciplines hebben aan tafel gezeten, de planjuristen hebben überhaupt meegekeken vanuit meer de wet en de handhaving en het toezicht, en dat soort zaken. Nou, we hebben stedenbouw aan tafel gehad, we hebben welstand aan tafel gehad en we hebben mensen van de energietransitie aan tafel gehad. En al die belangen die met de kleine windturbines gemoeid zijn, zijn bij elkaar gebracht en daar is de uitkomst die aan u voorligt uitgekomen. En ja, dat zijn regels waarmee wij als college menen dat we voldoende duidelijk maken, als iemand interesse heeft om een windturbine te doen, te willen aanschaffen, dat duidelijk is wat er kan, wat er niet kan. En er zit ook een afweging in, er is schaarste aan ruimte, er is schaarste aan ruimtelijke kwaliteit, en dan wil je ook als een gemeente en een stad, waar je te maken hebt met een zeer compact stedelijk gebied, waar de woningen en de gebouwen dicht op elkaar staan, moet je daar een afweging in maken. En dat is uiteindelijk ook de reden geweest dat wij afgewogen hebben, gaan we Oss volgen op de twee meter? Nou, daar is in gezamenlijkheid tot de conclusie gekomen, dat willen wij niet op dit moment al vastleggen binnen de regels. Want Oss heeft gezegd, in principe is het 10 procent, en we kunnen kijken, bij uitzondering, of er ook twee meter kan. Wij hebben gezegd, alles afwegende, willen we dat nu niet opnemen. En dat is uiteindelijk ook een combinatie geweest van de impact die het heeft op zo'n compacte stad, wat het doet met het aangezicht en uiteindelijk ook in combinatie. Want dan komen we weer bij de energie uit, dat we ook gezegd hebben, het rendement van deze kleine windturbines weegt op dit moment nog niet op tegen wat je inlevert op de ruimtelijke kwaliteit vanuit welstand en stedenbouw.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik zou me kunnen voorstellen dat je dan de formulering kiest, het rendement weegt nóg niet op, in vergelijking met de ruimtelijke kwaliteit, in dit geval. De ontwikkelingen op dit vlak gaan natuurlijk wel degelijk snel.

En ik wijs er dan nog maar een keer op dat dat verlies aan ruimtelijke kwaliteit ook een subjectieve interpretatie is. Dus verliezen we wel echt aan ruimtelijke kwaliteit? Dat is voor mij dan wel een relevante vraag.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Ik denk dat dat een vraag is waar we heel lang over kunnen discussiëren. Daarom hebben wij ook als college in de breedte binnen onze organisatie mensen bij elkaar gezet, die vanuit verschillende invalshoeken keken, en die gezamenlijk tot het advies aan het college zijn gekomen, wat we hebben overgenomen. Daar kunnen we natuurlijk altijd een discussie over hebben. Als u als raad zegt, wij zien dat toch anders, dan is het aan u ook om aan te geven, wij willen daar toch net anders in gaan zitten dan het college. Maar wij hebben het advies van de organisatie overgenomen. We hebben ook inderdaad bewust niet gezegd, dit zijn de regels, met termen als, nog niet. Want we willen ook elke keer bekijken, als er nieuwe mogelijkheden zijn, om elke keer te kijken, wat doet dat met deze regels? We moeten een keer een nul hebben, nou, die hebben we nu vastgelegd. En elke keer als we ontwikkelingen hebben kunnen we het aanpassen. Zo zijn we ooit met zonnepanelen ook begonnen. Dus dat willen we ook zeker in de gaten houden. Ik wil ook nog wel opmerken, er wordt gezegd, er zijn nu geen mogelijkheden voor woningen. Nou, dat is ook niet helemaal waar. Want als je gaat zoeken, op de markt zijn er windturbines die al beginnen met 60 centimeter, en die tot, 1.20 hebben we kunnen vinden, die op de markt zijn. Tegelijkertijd hebben wij ook meegekregen van diverse experts van universiteiten, van Milieu Centraal, zelfs de RVO, onze eigen, hoe heet het, raad voor ondernemers, zegt ook zelf, in stedelijk gebied zien wij de kleine windturbines niet voldoende bijdragen van die energietransitie, vanwege het lage rendement. Dus ook daar hebben wij wel geluisterd, met de huidige stand van zaken, waarom we op dit moment de regels zo hebben vastgelegd zoals ze zijn.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: De pilot nog.

Mevrouw De Jonge: De pilots, ja. Nou, pilots, daar hebben wij het ook over gehad. Want wij willen inderdaad ook kijken, waar kunnen we wél de mogelijkheden gaan scheppen? En pilots gaan ons daarbij helpen. Bij pilots zitten we ook iets makkelijker waar het gaat om vergunningen, kunnen we een experimenteerruimte mogelijk maken. Ook daar zullen we wel altijd moeten kijken waar je die gaat maken. Want ook daarvoor kan je voorstellen dat, als het een nog niet getest model is, dat je dat niet doet op een plek waarvan je mogelijk denkt, daar gaat het ook gelijk de meeste moeilijkheden of de meeste overlast geven, dan dat je eerst kijkt, wat is dan een passend gebied om dat type uit te proberen? Maar als, ik heb toen ook gezegd, die Dordtse ontwikkeling, ik heb begrepen dat hij nog steeds niet in productie is, dat hij nog steeds getest wordt. Als zij bij ons hadden aangeklopt, hadden we natuurlijk gewoon samen kunnen kijken, goh, wat ben je aan het ontwikkelen? Hoe past dat eventueel binnen onze regels? Maar ook, hoe kunnen we dat nou gaan voor zorgen dat dat ergens getest kan gaan worden en we wél kunnen kijken of het een succesvol product wordt, wat de toekomst voor ons gaat helpen? Daar staan we zeker voor open.

Dus mochten er ook mensen zijn die nog andere ideeën voorbij horen komen, of het bedrijf alsnog, laat ze vooral ook even bij ons aankloppen om samen te kijken, hoe we wél kunnen kijken wat er mogelijk is. Want ja, we zitten in een energietransitie waar we ontzettend veel leren, en dat geldt ook op het gebied van de mini-windturbines.

De voorzitter: Dan was er nog een vraag van de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Die vraag is enkele zinnen terug, daar waar het even ging om de windwokkels die ook een iets te laag rendement hebben. Toen moest ik even denken aan de opmerkelijk van de heer Van der Meer, die zei dat die mix ook relevant is tussen zon en wind. Ik ken nogal wat situaties waar zonnepanelen op een dak liggen, eigenlijk op het specifieke dak ook een te laag rendement opleveren, maar de mix van een windwokkel en zonnepanelen tezamen, voldoende rendement voor het huishouden zouden kunnen betekenen. Dus ook in die zin vind ik het van belang, en misschien is dat inderdaad wel zo'n windwokkel die dan 1.20 is, dat weet ik niet, maar om daar wel naar te blijven kijken om dat mogelijk te maken. Omdat ik het echt belangrijk vind vinden dat huishoudens invloed kunnen gaan uitoefenen op hun eigen energierekening. Dus dat wil ik de wethouder dan toch nog graag meegeven in deze.

De voorzitter: Daar willen ook nog drie mensen op reageren. Deze keer mag de heer Gorter als eerste.

De heer Gorter: Ik wil niet reageren. Ik had naar mijn idee nog een vraag gesteld aan de wethouder, waarop ik geen antwoord heb kreeg.

De voorzitter: En welke was dat, even?

De heer Gorter: In hoeverre nieuwbouwprojecten opgenomen kunnen worden, waarbij gunstige omstandigheden gecreëerd kunnen worden, waardoor windturbines wél dat rendement kunnen halen.

Mevrouw De Jonge: Nieuwbouwprojecten, in principe lopen we dezelfde ladder af, dat we proberen zoveel mogelijk in de gebouwen ervoor te zorgen dat er geen energie nodig is. BENG, ENG normen stellen we verplicht bij het bouwen. Waar dat niet bouwtechnisch kan, proberen we ook te kijken of dat inderdaad wel kan met de maatregelen die makkelijk nu al toe te passen zijn binnen een bestemmingsplan, dus zonnepanelen en andere zaken. En ook hier geldt eigenlijk in principe de regel, als er met mini-turbines gewerkt gaat worden, in principe pas je dan diezelfde regels toe, hoeveel komt dat dan boven de nokhoogte uit, of hoeveel bovenop een appartementencomplex? Dus in principe zijn de regels voor nieuwbouw niet anders, waarbij het enige verschil is dat we aan de voorkant proberen dat eigenlijk alle extra maatregelen als zon en wind niet nodig zijn, omdat het in het gebouw zo duurzaam mogelijk en zo energiezuinig mogelijk moet.

De voorzitter: De heer Venderbos.

De heer Venderbos Lambinon: Dank u wel. Eigenlijk is het meer een vervolg op de vraag van de heer Kleinpaste, of de opmerking, dat zonnepanelen ook soms weinig rendement opleveren. En de wethouder zegt dat in stedelijk gebied er onvoldoende rendement zal zijn van windturbines. Maar daarmee gaat de wethouder toch op de stoel van de particulier zitten, die zelf bepaalt of hij een zonnepaneel neerlegt wat weinig rendement oplevert, maar wel een beetje, en ook een windturbine die misschien niet al te veel rendement oplevert, maar toch rendement, zodat de particulier in ieder geval minder kwijt is aan zijn energie? Dus ik zie niet in waarom ...

De voorzitter: Dus in hoeverre mag de particulier zelf kiezen, die afweging maken?

De heer Venderbos Lambinon: Hij mag toch zelf kiezen wat hij wil? Een laag rendement zonnepaneel is hetzelfde als een laag rendement windturbine, in mijn ogen.

De voorzitter: Wethouder.

Mevrouw De Jonge: Nou, ik zit er even over na te denken. In die manier hebben wij hem niet ingebracht in de totale afweging. Waar wij naar gekeken hebben is, een windturbine op een dak is zichtbaar, en dat doet wat met de beleving, beeldvorming hoorde ik mensen zeggen, of beeldvervuiling werd zelfs gezegd. En dat is wel iets anders dan zaken die niet in het beeld van een straat of van een wijk zitten, of wat dan ook. Dus dat is wel de afweging die hier meespeelt, omdat het iets is wat echt impact heeft op de ruimtelijke kwaliteit. En dat moet je dan goed tegen elkaar afwegen. En waar vind je dan dat de grens ligt dat het acceptabel is? Daar kunnen we echt denk ik uren met z'n allen over blijven discussiëren. En wij hebben hier een voorzet mee gedaan, waarbij we Oss hebben gevolgd, we hebben niet hun uitzonderingsregel overgenomen, heb ik net toegelicht. Wij zijn wel een stapje verder gegaan, het kwam ook al even ter sprake, voor de mogelijkheden in die achtertuin. Specifiek voor windturbines hebben we ook gezegd, dat moet wat ons betreft ook aan de achterkant van woningen kunnen, in de tuinen, aan de schuurtjes die achter in de tuinen zitten, omdat we wel willen kijken hoe we het wél mogelijk kunnen gaan maken. Dus ja, het zijn elke keer de afwegingen die we met elkaar moeten maken op dit gebied.

De voorzitter: De heer Venderbos heeft nog een aanvullende vraag.

De heer Venderbos Lambinon: Het is geen aanvullende vraag, het is eigenlijk meer een opmerking. Als we over beeldvervuiling gaan praten, ik zie huizen met zonnepanelen aan de voorkant, waarvan ik ook denk, het ziet er niet uit. Maar het stoort me wel.

De voorzitter: Maar daar wordt aan gewerkt momenteel.

De heer Venderbos Lambinon: Klopt.

De voorzitter: Dan gaan we naar de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik wilde de wethouder nog vragen hoe zij, in verband met bijvoorbeeld de impact die het heeft op het gezicht en zo, aankijkt tegen de rol die overleg met omwonenden zou kunnen hebben. Dat is één vraag. En de tweede vraag is, over het rendement wat het oplevert, daar heeft de heer Venderbos al iets over gezegd, maar ik denk dat we hier niet, dat we niet zouden moeten willen om over elk nieuw type wat ontwikkeld wordt en wat een beetje efficiënter is, of wat tien centimeter lager of hoger is, hier een discussie moeten hebben. Dat de vraag veel meer is, willen we ruimte creëren om inderdaad met dit soort oplossingen te experimenteren, ervaringen op te doen, zodat we over een tijdje op basis van ervaringen daar goede regels over kunnen maken?

De voorzitter: De eerste vraag ging over de omwonenden, hoe die erbij betrekken, die geef ik door aan de wethouder. De andere vraag die is natuurlijk door de wethouder eigenlijk al beantwoord, maar daar kunnen misschien nog andere fracties op ingaan. Gaan we eerst even naar de wethouder voor die omwonenden.

Mevrouw Boom-Vos: Mag ik daar heel even verdiepen?

De voorzitter: Is goed.

Mevrouw Boom-Vos: Want ik heb niet goed begrepen wat de wethouder op die vraag heeft, want die was heel erg breed.

De voorzitter: Het was niet meegenomen in de afweging, maar het zou ook kunnen dat ... Nou ja, goed, de wethouder mag het zelf ook nog even herhalen.

Mevrouw De Jonge: Ik zal het inderdaad herhalen. We hebben meerdere belangen bij elkaar gebracht, en daarvan is energie er één, stedenbouwkunde, welstand, ik ga het niet allemaal herhalen, dat is bij elkaar gebracht. En in die totale afweging is gezegd, we willen die 10 procent nokhoogte aanhouden, zoals we hem ook in Oss hebben gezien, en zoals dat in onze ogen wel mogelijkheden geeft. Misschien nog niet de mogelijkheden om de allernieuwste, grootste types te gaan toepassen, die misschien ook nog niet op de markt zijn, ik heb ze niet kunnen vinden. Dus dat is onze afweging geweest om te zeggen, we houden vast aan de 10 procent. Inderdaad, bij wat lagere woningen ben je dan beperkt, bij hogere woningen, en zeker bij appartementencomplexen kun je dus aardig, met de nu op de markt zijnde windturbines kun je aan de slag. Ik hoop dat dat voldoende duidelijk is. Qua omwonenden, nou, we hebben ook hierin gezet dat het inderdaad vooraf door de initiatiefnemer zelf ook, het is een particulier initiatief. Nou, we zitten ook tegenwoordig in de Omgevingswet, dus het vraagt ook gewoon dat de initiatiefnemer zelf ervoor zorgt dat er contact is met andere belanghebbenden, en dat hij of zij zelf via participatie al het initiatief heeft getoetst. En dat geldt hier ook voor omwonenden, zijn in die zin wel belangrijk. En dat doe je allereerst natuurlijk om het initiatief te steunen, maar hopelijk ook de weerstand die het zou opleveren, mocht er toch overgegaan worden tot plaatsen van zo'n ding, dat wil je natuurlijk ook voorkomen. Dus ja, dat is een belangrijke stap. Maar wel, die ligt bij de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

De voorzitter: Zijn er nog prangende vragen?

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Kleinpaste, ja hoor, kom maar.

De heer Kleinpaste: Ik heb nog één prangende vraag. Althans, er is een aspect waar de wethouder nog niet op ingegaan is, waarmee ik mijn verhaal begon, ook mede namens de heer Damen. Namelijk dat we hier te maken hebben met een raadsinformatiebrief waarin nieuw beleid is geformuleerd. En daar heb ik op dit moment een probleem mee, want stel dat ik een amendement zou willen indienen, dan kan dat niet op een raadsinformatiebrief. En ik zou heel graag mogelijk willen maken dat de Osse uitzondering, zal ik het maar noemen, wordt toegevoegd aan het nieuw geformuleerde beleid. Maar we hebben geen raadsvoorstel, we hebben een raadsinformatiebrief, dus ik kan niet amenderen. En dat is verduveld lastig, als je met elkaar zo graag, en ik voel daar best breed in de commissie steun voor, tot beleid zou willen komen. Dit punt kunnen we dus daarmee niet goed aanpassen.

De voorzitter: Er zijn denk ik oplossingen. Wie wil er iets op reageren? De heer Van der Meer? Nee? Een initiatiefvoorstel met z'n allen, kan ook. Maar de wethouder mag hierop ook wel even reageren, als ze wil.

Mevrouw De Jonge: Het is inderdaad een raadsinformatiebrief. Het is wat ons betreft een verdere uitwerking van beleidsregels die er zijn, waar het betreft het plaatsen van objecten in, ik zeg het goed, hè, ik kijk echt nu even opzij hoor, in de openbare ruimte of in de ruimte. En dit is dus voor windturbines een nadere concretisering, goh, waar zou je dan op moeten letten? Dus wij hebben ook gemeend, het is een aanvulling op de al bestaande beleidsregels die gelden voor aanpassingen in de hoogte voor bestaande gebouwen. En vandaar dat het met een raadsinformatiebrief is gegaan. Wat wel speelt bij deze beleidsregels, is dat zij straks allemaal geborgd worden onder de omgevingsvisie. Die wordt op dit moment verrijkt, die was, de 1.0 versie was beleidsarm. We werken toe naar een beleidsrijke versie. En dan, zeg ik uit mijn hoofd, is de planning dat hij eind dit jaar op alle facetten geactualiseerd is en naar u toekomt. U stelt de omgevingsvisie vast, waar alle aangepaste beleidsregels weer worden vastgelegd. Dus als u zegt, ik wil een stuk hebben waar ik over besluit als raad, dan is het in ieder geval op dat moment, als de omgevingsvisie 2.0 er met alle onderliggende stukken ligt. En volgens mij weet uzelf welk instrumenten u heeft om een opdracht te geven, of iets anders te willen.

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Natuurlijk weet ik welke instrumenten er zijn. Ik zou ook voor een motie kunnen kiezen, maar die kan een college naast zich neerleggen, een amendement is dwingend. Daarom heb ik ook eerder al een keer gepleit voor een actieve kaderstelling, en ik denk nog steeds in dit kader. En ik ga maar eens buiten de vergadering om polsen bij een paar fracties of we die actieve kaderstelling dan toch maar van tafel moeten, op tafel moeten leggen.

De voorzitter: Wie wil hierop reageren? Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Nou, ik begrijp wat de heer Kleinpaste zegt. Ik weet niet wat een actieve kaderstelling is, zo goed ben ik nog niet; komt wel even hierna. Maar ik zit wel op dezelfde aard. Het is slim om dit als een verscherping van een beleidsregel te doen. Ik vind het politiek absoluut niet sensitief. En dat is eigenlijk even mijn mening. Dus ik denk dat wij hierin mee zouden gaan.

De voorzitter: Wat zei u als laatste zin? Die verstond ik even niet.

Mevrouw Boom-Vos: Dat wij waarschijnlijk meegaan met een actievere houding om dingen aan te passen.

De voorzitter: Dan willen we even precies weten wat actieve kaderstelling is, dan kunnen we er met z'n allen verder over denken.

De heer Kleinpaste: Het is eigenlijk vrij simpel. De raad is het hoogste gezag in deze stad, de raad bepaalt kaders. En de raad kan dat reactief doen door alles vanuit het college af te wachten. De raad kan dat actief doen, een actieve kaderstelling, door het college kaders mee te geven waarbinnen ze kunnen gaan opereren. En voor deze windwokkels voel ik daar wel voor.

De voorzitter: De heer Venderbos.

De heer Venderbos Lambinon: Ik ben het helemaal eens met mevrouw Boom, dat het niet een echt mooie manier is om dit erdoorheen te krijgen. Ik ben het met de heer Kleinpaste eens dat we daar inderdaad iets aan moeten gaan doen. Want wachten op een omgevingsvisie 2.0 ergens eind van het jaar, dat belemmert mensen die nú een windwokkel op het dak zouden willen zetten, in dit te gaan doen. Dus we zijn gewoon bijna een jaar verder eer die mensen daadwerkelijk iets kunnen doen. Dus ik ben, ik wil wel meegaan met de heer Gert Jan Kleinpaste.

De voorzitter: De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Meerdere partijen hebben volgens mij aangegeven dat het toch wel wat ambitieuzer mag met experimenteren. En dat komt naar mijn idee te weinig terug uit de reactie vanuit de wethouder. Dus denk ik, eens ook met wat de collega's aangeven, om dat dan op een andere manier wat actiever dan toch voor elkaar te krijgen. Zeker ook met wat de heer Venderbos aangeeft, er zijn ook mensen die graag nu of het komende jaar willen gaan investeren in die nieuwe energie. En ik denk dat we iedereen die die kans wil pakken, of iedereen die zich daar, die dat wil gaan doen, dat hij de kans moet krijgen.

De voorzitter: Ik zie vooral daar wel instemming op, op gewoon het voorstel wat door de heer Kleinpaste is gedaan, wat eigenlijk van een paar kanten bevestigd wordt. Dan is het wel even de vraag hoe dat dan praktisch zijn uitwerking krijgt. Je krijgt dan een raadsvergadering, daarin staat de RIB. Daar kunnen we het over hebben, maar je kunt er dus geen amendement op indienen. Dus motie kan wel, maar we kunnen dus in die motie een kader meegeven. Dat is dan eigenlijk de mogelijkheid?

De heer Kleinpaste: Ja, of we gaan met een paar fracties bij elkaar zitten en we bereiden het voor, en we doen een agenderingsverzoek waarin we ons kader agenderen.

De voorzitter: Maar dat wordt dan denk ik alsnog wel gekoppeld aan deze RIB, want die komt sowieso in de raad. De heer Gorter.

De heer Gorter: Ik kan hem even niet volgen hoe we dat nu moeten doen hoor, maar dat zal waarschijnlijk wel aan mij liggen.

De voorzitter: De heer Kleinpaste stelt voor om met een aantal fracties die dit voor elkaar willen krijgen, even bij elkaar te zitten om de kaders goed op te stellen. En dan komt dat in de vorm van een ... Wat is het, hoe heet het stuk?

De heer Kleinpaste: God, dat kun je een initiatiefvoorstel noemen, je kunt het een initiatief tot een kader noemen. Je komt met een concreet kader voor die windturbines, en je brengt dat naar de agendacommissie, en je zorgt dat het op de agenda komt.

De voorzitter: Dan is dus het voorstel om het op de agenda te zetten en weer in de commissies, dus dan gaat het nog niet naar de raad. De heer ...

De heer Kleinpaste: Wat mij betreft mag die raadsinformatiebrief best naar de raad toe, want die kan ik zo weer oppakken op het moment dat ik hem nodig heb.

De voorzitter: Oké. Maar dan is het voorstel er nog niet. De heer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Ik dacht meer aan een, wat meer praktische oplossing. Volgens mij zijn we hier redelijk eensgezind in wat wij belangrijk vinden. Volgens mij, voor een groot deel ondersteunt mevrouw De Jonge ook de intentie die wij allemaal hebben. Ik denk dat met een goed geformuleerde motie, opdracht richting het college, ben ik eigenlijk niet zo bang dat de wethouder die dan naast zich neer zou leggen, omdat we met elkaar dezelfde ambitie delen. Dat is misschien de meest snelle manier om toch de vaart erin te houden. Het is maar een idee.

De voorzitter: Ik vind het wel een idee, want dan zijn we over twee weken daar in elk geval weer met elkaar over in gesprek, en dan kunnen we een stap zetten. Maar hoe voelt u daarover? Het is een snellere manier.

De heer Van der Meer: Ik denk dat dat een goede manier is om tot uitdrukking te brengen wat de raad wil. En dan kunnen we kijken wat we doen met de reactie van het college daarop.

De voorzitter: Ik denk dat we het hierbij kunnen laten, en de vergadering kunnen afsluiten. Ik wil iedereen bedanken voor de aanwezigheid en voor de inbreng. En de heer Schalken heeft nog een nabrander, dat mag nog.

De heer Schalken-den Hartog: Nou ja, misschien is het wel goed om hier met elkaar nadrukkelijk uit te spreken dat de raadsinformatiebrief wel te kennisneming naar de raad gaat, maar dat wel ook van tevoren duidelijk is dat er waarschijnlijk een motie komt naar aanleiding van deze raadsinformatiebrief.

De voorzitter: Heel goed. Ik ben alweer te snel met afsluiten.

De heer Schalken-den Hartog: Geeft niet.

De voorzitter: We gaan inderdaad, het gaat naar de raad en dan komt er natuurlijk een motie dus bij. En dan is nog wel de vraag, wordt dat twee of vijf minuten bespreken? Ik denk echt dat we moeten proberen twee minuten. Ik ben een beetje sturend nu, maar het scheelt drie kwartier vergadertijd.

De heer Gorter: Volgens mij wordt dat ...

De heer ...: Als ik de sfeer hier proef moet dat in die tijd gebeuren.

De voorzitter: Dat moet zelfs korter kunnen. Dan wil ik iedereen nogmaals bedanken voor de inbreng. En dank u wel ook, mijnheer Schalken, voor deze toevoeging. En of iedereen de flesjes weer even wil meenemen naar de pantry.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 maart 2024.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

A.W. Kolff